

Усім — про все

СВІТ

<http://svit11.wordpress.com>

НАЙЦІКАВІША
ГАЗЕТА
ДЛЯ КОЖНОГО
З ВАС
Чернігівщина.
Україна. Світ

-інфо

ЧЕРНІГІВСЬКА ОБЛАСНА ГАЗЕТА

Виходить з лютого 2012 року

№161 17 жовтня 2019 року

Ціна 5 ГРИВЕНЬ

Прес-марафон про головне, наболіле

Президент України Володимир Зеленський провів унікальну прес-конференцію, де 14 годин підряд відповідав на запитання сотень журналістів

Команда Володимира Зеленського на п'ятий місяць його правління вирішила нарешті поспілкуватися з журналістами.

Підхід для цього був обраний нестандартний — президент цілий робочий день провів у новому київському центрі харчування, де журналісти по чергово, групами, задавали йому запитання. Прес-марафон тривав аж 14 годин, з 10-ї ранку до 24-ї ночі.

Журналісти готували запитання заздалегідь, йшла ціла злива цих запитань на будь-які теми. А президентові довелося відповідати на них одразу ж, без папірців і підказок. І він впорався з цим стомлюючим марафоном, відповіді були чіткими і конкретними, в тому числі на найгостріші запитання.

Інтернет-газета «Українська правда» подає головні тези цієї прес-конференції президента Володимира Зеленського.

Про переговори з Росією

Ви хочете, щоб це була гра в покер і вони знають мої карти? Ми сидимо за одним столом, у мене повинна бути якась стратегія? Чи ви хочете, щоб всі знали, де у нас війська, коли ми йдемо, де ми відводимо? Мені потрібні переваги, а повністю розказати всі наші плани — це програв.

Я не готовий опубліковувати свої розмови з Путіним. Я навіть не опублікував свої розмови з паном Трампом. Я — верховний головнокомандувач, а не телеведучий будь-якого каналу.

Якщо будь-які люди через будь-які засоби масової інформації будуть просити мене щось опубліковувати, я почну опубліковувати розмови цих людей з будь-якими іншими лідерами. Але я цього не роблю, тому що гадаю, що це в цілому неправильно.

Я не займаюся піаром, у мене немає ніяких роздумів з приводу порушувати «червоні лінії». Але тактика є тактика, стратегія є стратегія. І я не повинен показувати всім свої розмови з тим чи іншим лідером будь-якої країни. Це щось нове.

Щодо діалогу з Путіним

Мої розмови з президентом Російської Федерації підкріплені результатом — дуже складним, дуже детальним, але реальним: повернення людей... До чого призведе публікація моїх розмов із Путіним — чи призведе вона до будь-якого продовження наших зустрічей? Я думаю, ні, все буде закінчено.

Чи бажання є отримати такий результат і не отримати більше ніколи можливості повернути наших полонених, яких дуже багато на території «ДНР»/«ЛНР» і на території Росії і в Криму? Чи буде у мене можливість їх повернути (в такому разі)? Ніколи. Що я скажу їхнім сім'ям? Що мене попросили журналісти? Що мене попросили люди?

Я не граюся в ніякі ігри, які пов'язані з життям людей. Я не буду нічого опубліковувати, бо я знаю, що це нашкодить продовженню процесу повернення людей і припинення війни.

Про протести на Майдані

З приводу Майдану — я цього не боюся. У будь-який момент, якщо суспільство не захоче, щоб я був президентом, кровопролиття не буде.

Я згоден, що комунікація (з ветеранами — Ред) слабка. Я знаю, що «підігрують» багатьох людей, які справедливо не розуміли і про Штайнмаєра, і про таке інше. Не розуміли, не знали — але їх «підігрують», і ми знаємо, хто «підігрує», підбурює людей і своїми ЗМІ, і своїми діями

Комунікація потрібна, ми повинні бути однією країною. Тому з ветеранами, яких поважає кожен українець, ми будемо говорити. З людьми, які по іншій причині там знаходяться, перш за все треба говорити, але кожен має знати: якщо ти порушуєш закон — то до тебе будуть такі ж речі.

Як можна стріляти, якщо ти не військовий зараз? Будь ласка, будь серед військових — і виконуй завдання. Там є зараз наші військові, поліція, розвід-

ки, Служба безпеки. Там контролюється безпекова ситуація повністю. Навіщо ходити й залякувати людей? Люди і так бояться.

Про Порошенка

Помилка Порошенка в одному — йому здається, що він може бути лідером іншого майдану. І він готовий. Ви ж бачили заяву і самого Штайнмаєра, і німецької сторони, і французької, і багатьох європейських ЗМІ — вони в шоці, тому що його риторика міняється, як і змінився статус

Порошенко забуває, що він уже не президент. Навіть не те що він забуває, я боюсь, що він у це не вірить. На фізичному рівні є проблеми

Про посадки корупціонерів

Я думаю, ми будемо всіх корупціонерів саджати. При цьому коли перші наручники наділи.. всі сказали «ай яй яй», президент не має права впливати на правоохоронні органи.

Я регулярно збираю наради з правоохоронцями і, «не впливаючи», запиту про результати розслідувань.

Якщо ходить бандит по вулиці, мені дзвонять всі і кажуть: «ця людина вбиває, бреше, була депутатом», я можу їх (правоохоронців — Ред) спитати: де посадки таких людей.

Про «тиск» Трампа

Цей дзвінок впливав на одне: я розумів, що нам треба добитися зустрічі, що я хочу йому показати нашу команду. Я хотів його затягнути в Україну.

Я не хочу втручатися ніяким чином у вибори в США. І я не буду це робити. Обирайте свого президента самі.

Ми повинні укріплювати відносини зі США. У нас була зустріч з ключовими людьми США, з президентом Сполучених Штатів. Ми чекаємо офіційного візиту до Сполучених Штатів.

Оголошена передплата на нашу газету на 2020 рік

Передплатна ціна
найнижча і незмінна:
10 гривень на місяць.

Усі поштові відділення й листоноші області ведуть передплату на «Світ-інфо» на будь-який термін і на будь-яку адресу в області.

Передплатний індекс «Світ-інфо» —

86514

Основні теми газети:

- ☐ Події в області, Україні і світі.
- ☐ Політика, соціальні проблеми, екологія.
- ☐ Публікації раніше невідомої нам історії України, СРСР.
- ☐ Проза і поезія відомих письменників світу.
- ☐ Культура, мистецтво, спорт.
- ☐ У світі цікавого.

«Світ-інфо» — газета для кожного з вас!

Долучайте нових читачів

Прочитавши нашу газету, покажіть її друзям, знайомим, колегам, запропонуйте також передплатити.

Також ще можна оформити передплату на газету на листопад і грудень 2019 року.

Тільки факти

Елладська церква Греції, одна з найбільших православних церков світу, першою визнала незалежність Православної церкви України

Таке рішення ухвалив 12 жовтня собор ієрархів церкви. Попри шалений тиск і спротив з боку Росії. Жоден з архієреїв Елладської церкви не проголосував проти визнання ПЦУ. Лише 7 із 80 архієреїв пропонували його просто відтермінувати — на пізніший час.

Отже, рішення про визнання ПЦУ ухвалено. Предстоятель ЕПЦ архієпископ Афінський Ієронім тепер на богослужіннях буде виголошувати ім'я митрополита Київського Епіфанія серед інших предстоятелів церков, яких у світовому православ'ї 15.

Таким чином почався процес визнання незалежної Православної церкви України іншими православними церквами світу. Як відомо, торік Вселенський патріархат надав нашій ПЦУ статус автокефальної, тобто незалежної церкви.

Збірна України — на Євро-2020

Збірна України з футболу під керівництвом головного тренера Андрія Шевченка чудово виступила у відбірному турнірі чемпіонату Європи 2020 року і достроково завоювала туди путівку. Це визначилося у матчі в понеділок, на День захисника Вітчизни і Покрову, коли в Києві наша команда перемогла діючого чемпіона Європи Португалію, на чолі з видатним футболістом сучасності Крістіану Роналду — 2:1. М'ячі у нас забили Роман Яремчук і Андрій Шевченко, у гостей — Роналду.

Після 7 турів у нашої команди 6 перемог і нічия, 15 забитих і всього 2 пропущені м'ячі. Незалежно від останнього матчу з Сербією, наші вже на Євро-2020. Чемпіонат пройде з 12 червня по 12 липня в містах одразу 12-ти країн, а півфінали і фінал — у Лондоні.

Наступний номер газети вийде 7 листопада.

Бліц-інформ

Антонієвим
печерам 950 років

У жовтні в Україні відзначається 950-річчя з часу заснування Антонієвих печер Чернігівського Троїцько-Іллінського монастиря. Урочистості з цього приводу відбулися 10 жовтня у міській раді.

Керівник апарату ОДА Ірина Соломаха наголосила на важливості збереження національно-культурної спадщини, особливо всеукраїнського масштабу. Адже подібної пам'ятки підземної культурної архітектури XI-XIX століть немає на всій Лівобережній Україні. Також зазначила, що облдержадміністрація підтримує ініціативи щодо реконструкції Антонієвих печер.

Співробітники Національного заповідника «Чернігів стародавній» розробляють проєкту документу для відтворення садиби Іллінської церкви. Планують відкрити ще один музейний комплекс — Новоантонієві печери. Біля їх входу реставрують каплицю, зроблять перехідний місток. Це ідеї, реалізація яких потребує значних коштів.

Під час наукової конференції присутні обговорили перспективи функціонування Антонієвих печер. Фахівці «Чернігова стародавнього» презентували книгу «Антонієві печери Чернігівського Троїцько-Іллінського монастиря: 950 років» та фотовиставку «Врятована спадщина».

Антонієві печери входять до складу Національного архітектурно-історичного заповідника «Чернігів стародавній». Їх відвідують і місцеві жителі, і гості з різних куточків України та закордону. Починаючи з 1968 року, тут побувало більше двох мільйонів відвідувачів.

Долучайтесь до
благодійного фонду
«Захистимо Україну!»

Просимо надати допомогу палиним або коштами на підтримку діяльності Чернігівського благодійного фонду «Захистимо Україну!», який, у свою чергу, допомагає Українській армії, родинам воїнів АТО.

Кошти можна перерахувати на картку «Приватбанку» на ім'я Ясенчука Олександра: 4149 6258 1049 1173.

Нас уже менше
мільйона,
чернігівців — менш
як 300 тисяч

З початку року населення області зменшилося на 7 тисяч і тепер становить 998 тисяч. Чернігів має 287 тисяч населення.

Основна причина зменшення чисельності населення — природне скорочення. В обласні кількості померлих майже втричі перевищує кількість народжених.

Меншає дітей у родинах. Молоді подружжя народжують здебільшого одну дитину. По Чернігову вдруге мамами стала лише третина породиць. Лише одна родина з 9-ти має трьох і більше дітей.

Скорочення чисельності населення на Чернігівщині розпочалося ще в 1966 році. Хоча на той час кількість його була ще 1,5 мільйона.

Мешканці та гості Чернігова 14 жовтня, на Покрову, День захисника Вітчизни, з великою зацікавленістю відвідали Другий літературний фестиваль «Покровська книжкова толока в Чернігові».

На Катерининській алеї, що з'єднує центральну Красну площу і Катерининську церкву, весь день вирувало свято, головними на якому стали книжковий ярмарок і зустрічі з письменниками. Свої книги пропонували українські видавництва, їх автори. До Чернігова приїхали кілька десятків письменників — зі Львова, Луцька, Києва. Також пройшли майстер-класи, працювала «Алея майстрів», фотозони.

Найактивнішу участь у підготовці і проведенні свята взяла Центральна міська бібліотека ім. Коцюбинського.

«Десна» в чемпіонаті

Прем'єр-ліга. 10 тур. 5 жовтня. Чернігів. «Десна» — «Олімпік» — 1:0.

Дуже напружений матч, попри те, що «Десна» йде на другому місці в турнірі, а «Олімпік» на останньому. Гостям відступати було нікуди. Шанси забити м'яч, який міг стати переможним, були і у донецчан. Ще більше їх було у господарів, але наших знову підводила реалізація моментів. Добре, що вони знову продемонстрували чудову оборону, і це вже був 7-й матч «Десни» без жодного пропущеного м'яча.

А перемогу нашій команді, що боролася за неї до кінця, приніс точний удар Артема Фаворова уже в компенсований арбітром час.

Радість тисяч вболівальників була величезною, адже вони давно зачекалися не лише перемог улюбленої команди на своєму полі, а й навіть забитих м'ячів.

Таблиця чемпіонату після 10 турів (різниця забитих і пропущених м'ячів, набрано очок).

«Шахтар»	30-6	30
«Десна»	14-4	20
«Динамо»	22-7	20
«Олександрія»	14-12	19
«Зоря»	17-10	16
«Колос»	9-15	14
«Дніпро-1»	10-13	11
«Маріуполь»	8-16	10
«Карпати»	8-15	8
«Ворскла»	9-19	8
«Львів»	7-16	7
«Олімпік»	5-20	5

При рівності очок у команд, враховується результат їх зустрічей між собою. Саме тому «Десна» зараз вище «Динамо», адже перемогла киян у 7-му турі.

Далі в чемпіонаті була перерва, пов'язана з матчами збірної України у відборі до чемпіонату Європи 2020 року. Наступні три матчі «Десна» грає на виїзді. В суботу, 19 жовтня, — проти «Зорі». Це буде принциповий матч і за місце в першій шістці, і, можливо, за медалі чемпіонату. І цим завершується перше коло першого етапу чемпіонату.

Але й перші матчі другого кола «Десна» проводить у гостях. Календар зустрічей той же, що і в першому колі. Перший матч з командою «Львів», другий з «Ворсклою». Але оскільки наші в першому колі грали з ними вдома, то тепер — на виїзді: 27 жовтня у Львові. 2 листопада у Полтаві.

І лише в 14 турі «Десна» грає вдома: 9 листопада приймає клуб «Дніпро-1», у якого в першому колі виграла в гостях. Так що — на стадіон, вболіваймо за «Десну»! А ті три матчі на виїзді подивимося по телебаченню чи в Інтернеті.

І Кубку України

Як один з лідерів нинішнього чемпіонату України, «Десна», разом зі ще кількома клубами еліти, в Кубку України була допущена одразу в одну восьму фіналу. Між іншим, у нього не пробилися ряд клубів прем'єр-ліги, натомість є команди нижчого рангу. Але жеребкування було так званим «сліпим», кому хто випаде.

І ось уже на цій стадії жереб звів «Динамо» і «Шахтар». То ж хтось з цих грандів, завсідників фіналу Кубка і переможців майже всіх розіграшів, не пройде навіть у чвертьфінал. Матч пройде у Києві, що теж визначив жереб.

Дуже сильна і пара учасників єврокубків: «Олександрія» — «Зоря».

А от суперником «Десни» став клуб «Миколаїв», який виступає в першій лізі і йде зараз на 12 місці з 16-ти команд. Але це кубкова зустріч, то ж треба серйозно ставитися до будь-якого суперника. Матч пройде у Миколаєві.

Ось інші пари одної восьмої Кубка: «Мінай» — «Львів», «Маріуполь» — «Олімпік», «Колос» — «Ворскла», «Альянс» — «Гірник-Спорт», «Інгулець» — СК «Дніпро-1».

В одній восьмій Кубка проводиться всього один матч між суперниками, господарі поля в парах вказані першими. Матчі пройдуть 30 жовтня.

Відзнаки педагогам

В Чернігові відбулося урочисте вручення педагогічним працівникам щорічних обласних премій імені наших земляків, видатних українських вчених і педагогів Софії Русової та Георгія Вороного за 2019 рік. Лауреатів спільно визначили постійна комісія обласної ради з питань освіти, науки, культури та інформаційної сфери, а також колегія управління освіти та науки облдержадміністрації.

Лауреати премії імені Софії Русової:

Бойко Ольга Миколаївна, Прилуки, школа № 7;

Бочок Тетяна Тимофіївна, заклад дошкільної освіти № 3, Чернігів;

Бурнос Віктор Володимирович, Інститут післядипломної педагогічної освіти імені К. Ушинського;

Гаврилей Світлана Миколаївна, ясла-садок № 17, Ніжин;

Дудко Валентина Миколаївна, школа № 2, Городня;

Ігнатенко Наталія Миколаївна, Анисівська школа Чернігівського району;

Каїко Валентина Дмитрівна, Удайцівська школа Прилуцького району;

Калайда Світлана Миколаївна, Ріпкинська гімназія імені Софії Русової;

Кравченко Олександр Дмитрович, обласний центр науково-технічної творчості учнівської молоді;

Кравченко Ольга Анатоліївна, Сновське ПТУ;

Куцовева Людмила Володимирівна, Ічнянська гімназія;

Кучук Надія Григорівна, Коропська загальноосвітня школа;

Лізіна Лариса Олександрівна, Корюківська школа № 1;

Мельниченко Ірина Олександрівна, обласний Палац дітей та юнацтва;

Тут пройшла зустріч з відомими українськими письменниками з Луцька Володимиром Лисом і Надією Гуменюк. Столичний письменник Володимир Шовкошитний презентував свою нову книгу «Чорнобиль». Також перед читачами бібліотеки виступили історики Михайло Жирохов, Сергій Леп'явко, Олександр Бондар, учасник бойових дій Максим Дерев'яно, журналістка і волонтерка Тетяна Миргородська.

У цьому ж приміщенні, в Центральній бібліотеці для дітей ім. О. Довженка пройшли творчі зустрічі юних читачів з українськими поетами.

Долучився до проведення свята і Культурно-мистецький центр «Інтермеццо».

Фото Олени Куннової

Погребець Надія Олександрівна, Авдіївська школа Сосницького району;

Пташник Наталія Володимирівна, Остерська гімназія;

Рожик Сергій Васильович, ліцей № 15, Чернігів;

Сорока Наталія Юріївна, Бахмацька школа № 1;

Хулап Галина Михайлівна, Семенівська школа № 1;

Ярошенко Лідія Михайлівна, Чернігівська школа-інтернат.

Лауреати премії імені Георгія Вороного:

Бойко Надія Іванівна, Ніжинський державний університет ім. М. Гоголя;

Дорошенко Тетяна Володимирівна, Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Шевченка;

Дронь Вікторія Василівна, Прилуцький агротехнічний коледж;

Дуднік Світлана Олександрівна, Ніжинський медичний коледж;

Савченко Олена Віталіївна, Чернігівський національний технологічний університет.

* * *

Чернігівський міський голова Владислав Атрошенко на урочистостях з нагоди Дня працівників освіти вручив нагороди переможцям міського етапу Всеукраїнського конкурсу «Учитель року — 2019». Ними стали: Оксана Шулик, колегіум №11; Софія Степаненко, школа № 10; Ірина Тарасенко, ліцей №15; Наталія Гуринович, школа № 1; Ігор Білецький, ліцей № 16.

Крім того, кращим працівникам освіти вручили почесні грамоти, подяки міської ради, облдержадміністрації та обласної ради.

Перший випуск інноваційної школи
швейної майстерності

Підготовка робітничих кадрів, гарантоване працевлаштування, підвищення престижності робітничих професій — такі цілі ставить перед собою освітній проєкт «Чернігівська інноваційна школа швейної майстерності». Його ініціатор — Чернігівська торгово-промислова палата, основний партнер — швейне підприємство «ТК-Стиль». Нещодавно в цій школі відбувся перший випуск.

«ТК-Стиль» — відоме та успішне чернігівське підприємство, — розповідає віцепрезидентка ЧТПП Лариса Циган. — Тут шийють одяг для відомих європейських брендів. Підприємство має стабільні замовлення та постійно модернізується. Проте йому не вистає робочих рук, зокрема, швачок. Це проблема багатьох наших підприємств легкої промисловості. Тому ЧТПП разом з фабрикою «ТК-Стиль» ініціювала цей освітній проєкт, в ході якого всього за два місяці можна здобути основні навички, аби почати працювати на підприємстві. Нашим партнером є також Чернігівський центр зайнятості.»

У вересні в школі склали екзамени на швачку учениці першої групи — 10 жінок різного віку. Серед них колишня медсестра, перукарка, викладачі, продавчині.

На урочисте вручення сертифікатів за-

вітали президент Чернігівської ТПП Костянтин Іванов та міський голова Владислав Атрошенко.

— Це наш перший спільний проєкт, завдяки якому вдалося реалізувати класичну європейську модель професійної підготовки, — зазначив Костянтин Іванов, вітаючи випускниць. — Така підготовка відбувається в стінах самого підприємства й у стислий термін. Ми взяли на себе відповідальність за розробку програми, підбір викладачів, формування групи.

Директорка фабрики «ТК-Стиль» Світлана Титова-Толстик подякувала ученицям за вибір: «Ми входимо в топ-10 кращих роботодавців України. У нас гарний соціальний пакет, комфортні умови, безкоштовні обіди.» Середня зарплата на фабриці близько 9600 гривень на місяць.

Владислав Атрошенко побажав успіхів підприємству, яке планує інвестувати понад 3 млн. євро у модернізацію. Це дасть можливість створити ще близько 100 робочих місць.

Вже почала навчання наступна група учнів. Навчання — безкоштовне за умови подальшого відпрацювання на підприємстві. Тим, хто націлений на таку роботу, підприємство сплачує стипендію. А потім гарантує працевлаштування, соціальні гарантії та пакет корпоративних пільг.

Мистецька панорама

Анатолій Никифорович Шкурко: 95-річчя

Старійшина нашого мистецького цеху, Народний художник України, Почесний громадянин Чернігова відзначає ювілей.

Анатолій Шкурко народився 29 жовтня 1924 року в селі Смолин Чернігівського району. 1930 року родина художника переїхала до Чернігова. Анатолій вступив до Харківського художнього училища, але закінчити навчання завадила війна. Учасник Другої світової війни. У складі 111-го стрілецького полку 1-го Білоруського фронту майбутній художник дійшов до Берліна. Нагороджений орденами і медалями. У період з 1946-го по 1951 рік навчався в Ленінградському інституті живопису, скульптури та архітектури імені І. Рєпіна. Від 1960 року — член Національної спілки художників України.

Лауреат Чернігівської обласної премії імені М. Коцюбинського 1996 року.

Твори Анатолія Шкурка представлені в обласному художньому музеї імені Григорія Галагана, в галереях, приватних зібраннях в Україні і за кордоном. Художник продовжує активно працювати.

Озброєні пісню, покликані маршем

В Чернігові 4 жовтня пройшов гала-концерт всеукраїнського конкурсу патріотичної пісні «Озброєні пісню, покликані маршем». У Миському палаці культури нагородили переможців.

У конкурсі цього року було більше заявок на участь, ніж в попередні роки. До Чернігові приїхали учасники з різних міст України — військові та цивільні музиканти, професіонали та аматори, учасники бойових дій в АТО та ООС, учнівська молодь.

На сцені палацу звучали музичні твори військово-патріотичної тематики, марші, гімни, авторська пісня. Твори виконувалися під гітару, під акомпанемент військового оркестру.

Переможцем став військово-патріотичний гурт «Вартові неба» Дніпропетровської зенітно-ракетної бригади повітряного командування «Схід».

Театр ім. Шевченка — лауреат фестивалю у Северодонецьку

Спектакль Чернігівського музично-драматичного театру «Комедія помилок» Вільяма Шекспіра у постановці художнього керівника театру, заслуженого артиста України Андрія Бакірова став призером у номінації «Найкраще режисерське рішення» на другому всеукраїнському театральному фестивалі «Світотгляд» на Луганщині. У фестивалі цього року взяла участь 10 професійних театрів України.

Театральна афіша

Жовтень 2019 р.

Чернігівський академічний музично-драматичний театр ім. Т. Шевченка

- 18 — «Вій».
- 23 — «Вільні метелики». Поч. о 19. 30.
- Біла сцена.
- 25 — «Комедія помилок».
- 26 — «Наталка Полтавка».
- 27 — «Бука». Поч. о 12. 00.
- 27 — «Невчасно». Біла сцена.
- 29. — «Танго».
- 30 — «Кайдашева сім'я».
- 31 — «Скапен».

Початок всіх інших вистав о 18. 30.

Чернігівський молодіжний театр

- 17 — «За двома зайцями».
- 18 — «Мазепа».
- 19 — «Вовки та вівці».
- 20 — «Іванов».
- 24 — «Степовий вовк».
- 25 — «451 за Фаренгейтом».
- 26 — «Шельменко-денщик».
- 27 — «Собаке серце».
- 29 — «Дорога Памела».
- 30 — «Три товариші».
- 31 — «Залишилися з носом».

Початок вистав о 19. 00.

У обласному філармонійному центрі

Насичений

76-й концертний сезон

35-річчя відзначить Академічний народний хор, 25-річчя — Духовий оркестр, 10-річчя — Капела бандуристів ім. О. Вересая. Вони представлять ювілейні концертні програми.

У 2020 році відбудуться XX Міжнародний фестиваль класичної музики «Сіверські музичні вечори (організатор - Академічний симфонічний оркестр «Філармонія») та XV Відкритий конкурс молодих виконавців «СіверТон», Відкритий фестиваль-конкурс «Folken Герць», III фестиваль української пісні і танцю ім. Г.Верховика.

Серед музичних проєктів — випуск аудіо-альбому «Душа Сіверщини. Частина 2», роботу над яким завершує Академічний ансамбль пісні і танцю «Сіверські клейноди». Це збірка народних пісень Чернігово-Сіверського краю, результат копіткої роботи з пошуку та відтворення нашого музичного спадку.

Академічний камерний хор ім. Д. Бортнянського у Борисоглібському соборі — продовжить цикл суботніх духовних концертів-лекцій. Джаз-бэнд «BissQuit» теж порадує новими концертними програмами. З сольними концертами виступлять Інна Василенко, Марина Коваленко, Ніна Коцур, Ольга Печко та інші виконавці.

«Літургія»

камерного хору в Борисоглібському соборі

Вона стала останнім дійством в серії з чотирьох частин концертів-лекцій, представлених Академічним камерним хором ім. Д. Бортнянського (художній керівник та головний диригент — Іван Богданов) та доктором богослов'я Георгієм Лобановим у чернігівському Борисоглібському соборі. Серія тематичних роздумів на біблійні теми була присвячена духовній музиці і духовності взагалі.

Тема літургії була обрана для концерту 12 жовтня. Божественна літургія вважається найважливішим богослужінням у християнстві.

Що таке літургія? Як духовні твори виконуються під час служби? Як древні християни служили першу літургію? На ці та багато інших питань глядачам відповідав Георгій Лобанов. А потім хор виконав духовні твори Дмитра Бортнянського, Ганни Гаврилець, Тетяни Яшвілі, Ігоря Стравінського, Альфреда Шнітке, Михайла Вербицького, Володимира Мартінова, Петра Чайковського, Арво Пярта, Володимира Стеценка.

Виступив естрадно-симфонічний оркестр Гомельської філармонії

Led Zeppelin, Queen, AC/DC, Pink Floyd, Kiss в одному концерті? Це можливо сьогодні і без машини часу, якщо твори цих класиків естради представляє естрадно-симфонічний оркестр ім. Юрія Василевського Гомельської обласної філармонії (художній керівник та головний диригент — Станіслав Шнир). 10 жовтня колектив презентував чернігівському глядачеві програму «In ROCK STYLE», що складається з шедеврів класики року.

Загалом же репертуар колективу різноплановий — від симфонічної музики і сучасних обробок народних творів до мюзиклів і року. Солоїсти Олександр Пономаренко, Вікторія Шнир, Василина Сороколетова, Рубіна Язепчук, Ольга Баранова, Костянтин Горошко, Тетяна Прохоренко вирізняються яскравою подачею матеріалу. У програму увійшли симфонічні обробки композицій, крім вже згаданих, також твори Scorpions, Браяна Адамса, Bon Jovi, No Doubt, Nirvana, The Cranberries, Metallica, Roxette, Europe.

Оркестр з Гомеля виступав на сцені нашого філармонійного центру не вперше. Тісна професійна співпраця двох філармоній триває особливо плідно в останні три роки. У Гомелі виступали наші джаз-бэнд «BissQuit», хор ім. Д. Бортнянського. На початку 2020 року на їх сцені виступить ансамбль «Сіверські клейноди».

Прес-центр Чернігівського обласного філармонійного центру фестивалів та концертних програм.

Бліц-інформ

Виставка

в обласному архіві

Державний архів Чернігівської області розпочав експонування фотодокументальної виставки «До Дня захисника України», що об'єднала понад 50 документів та світлин, більшість із яких перебуває на зберіганні в установі.

Хронологічно документи охоплюють досить великий проміжок часу - з 1831 по 2016 роки. Однак основна частина документів присвячена Героям сьогодення, в першу чергу воїнам, які полягли, захищаючи незалежність та територіальну цілісність України. Ці документи містять біографічні дані, дату й місце загибелі та поховання Героїв.

Частина документів розповідає про діяльність волонтерів, які допомагають нашим військовим на Донбасі.

Відкрилася

виставка

«Фактор свободи»

В Обласному молодіжному центрі (Красна площа, колишній кінотеатр) 14 жовтня, на День захисників Вітчизни, відкрито цю виставку на честь захисників України минулого і сучасності. Виставка Українського інституту національної пам'яті та Центру досліджень визвольного руху розповідає про Івана Мазепу, Симона Петлюру, Степана Бандеру, чийми іменами називали цілий народ. Саме у 2019 році припали три ювілеї — Івана Мазепи (380 років від дня народження), Симона Петлюри (140 років від дня народження) та Степана Бандери (110 років від дня народження).

Біографії цих постатей різні, але їх єднає ідея свободи, яку вони прагнули здобути для свого народу. Проте на шляху до її реалізації стояв ворог — Російська імперія.

Створено ще один

ландшафтний

заказник

У Прилуцькому районі створили заповідний лісовий масив місцевого значення «Сосна». Він розташований біля села Валки Прилуцького району в заплаві річки Удай. На території площею 34,6 га ростуть сосни віком близько 100 років, а також дуб черешчатий, береза бородавчаста, клен гостролистий, липи, вільхи. Серед рослин, занесених до Червоної книги України, й конвалія лісова, сон великий та підсніжник білий. Фауна представлена такими рідкісними видами, як жук-олень, жук-вусач великий дубовий, шуліка рудий, тхір лісовий.

На сьогодні у природно-заповідному фонді Чернігівщини майже 670 об'єктів загальною площею понад 261 тис. га. Найбільші з них - Ічнянський та Мезинський національні природні парки, регіональні ландшафтні парки «Міжрічинський», «Ніжинський» та «Ялівщина».

Бібліотеки і краєзнавство

9-10 жовтня в обласній бібліотеці ім. В. Короленка відбулась Друга обласна науково-практична конференція «Бібліотечне краєзнавство Чернігівщини». Організаторами стали Департамент культури і туризму, національностей та релігій ОДА, бібліотека ім. В. Короленка, обласні організації Національної спілки краєзнавців України та Української бібліотечної асоціації.

Взяли участь науковці Чернігова, бібліотекарі обласних, районних, сільських бібліотек, журналісти, письменники. А також столичні гості — заступник директора Національної історичної бібліотеки України Світлана Смілянець, головний бібліограф НІБУ Ольга Покропивна.

Серед доповідачів були доктор історичних наук, професор кафедри Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Шевченка Володимир Половець, кандидат історичних наук, завідувач кафедри Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені О. Лазаревського НУЧК ім..

Т. Шевченка Олександр Рахно, кандидат історичних наук, доцент цього ж вишу Любов Шара, кандидат історичних наук Тамара Демченко, директор бібліотеки імені академіка М. Лавровського Ніжинського державного університету ім. М. Гоголя Олександр Морозов, кандидат історичних наук, доцент Навчально-наукового інституту права і соціальних технологій ЧНТУ Олена Герасименко та інші.

Досвідом краєзнавчої діяльності поділились головний бібліограф обласної бібліотеки для дітей Лариса Казакова, головний бібліотекар Прилуцької міської центральної бібліотеки ім. Л. Забашти Ніна Горбань, завідувач бібліотеки та викладач Ніжинського коледжу культури і мистецтв ім. М. Заньковецької Марина Прядко, бібліотекар Ічнянської ЦРБ Надія Прочай, директор Сновської ЦБС Ніна Мокросноп, завідувач Оленівською сільською бібліотекою-філією Борзнянської ЦБС Наталія Кривець, директор обласної наукової медичної бібліотеки Надія Яременко.

Виступили з доповідями і працівники бібліотеки ім. Короленка Наталія Карбовська, Вікторія Солоникова, Людмила Студьнова, Лариса Поліщук, Ольга Іваненко, Ірина Каганова.

Велику увагу привернула виставка «Моя Чернігівщина» (на фото). Тут були десятки краєзнавчих видань, що вийшли в останні роки в Чернігові і районах. Приємно, що ця видавнича справа набуває все більшого розмаху.

Бліц-інформ

Через обладку одного з керівників митного посту, затриманого СБУ, держбюджет щомісяця недотримував понад мільйон гривень

Посадовець Чернігівської митниці, затриманий Службою безпеки України, входив до організованого угруповання, яке налагодило нелегальне ввезення в нашу країну імпортової сільгосппродукції без сплати обов'язкових митних платежів.

Оперативники спецслужби встановили, що до протиправної діяльності були залучені понад п'ятнадцять комерсантів. За попередніми оцінками, через обладку державний бюджет щомісяця недоотримував понад 1 мільйон гривень.

Правоохоронці затримали посадовця митниці поблизу місця роботи під час отримання майже 20 тисяч гривень від брокера однієї з митно-брокерських структур за сприяння у ввезенні нової партії нелегальної продукції.

У ході проведення низки санкціонованих обшуків за місцем роботи та проживання фігурантів провадження, правоохоронці вилучили 10 тисяч доларів США, а також документацію і комп'ютерну техніку із доказами протиправної діяльності.

У межах кримінального провадження, відкритого за ч. 5 ст. 27 (види співучасників), ч. 3 ст. 212 (ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) та ч. 2 ст. 364 (зловживання владою або службовим становищем) Кримінального кодексу України, тривають слідчі дії.

Прес-центр Служби безпеки України

Три роки позбавлення волі за зберігання зброї і боєприпасів

За незаконне зберігання автомата Калашникова, снайперської гвинтівки Драгунова та понад 500 бойових припасів винну особу засуджено до 3 років позбавлення волі.

Колегія суддів Чернігівського апеляційного суду 7 жовтня цього року за скарою прокурора скасувала у зв'язку з м'якістю призначеного покарання вирок суду першої інстанції, яким жителя міста Брянка Луганської області за вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 263 КК України (придбання, носіння та зберігання вогнепальної зброї та бойових припасів без передбаченого законом дозволу) із застосуванням ст. 69 КК України засуджено до 200 годин громадських робіт.

Судом було встановлено, що обвинувачений, за місцем тимчасового мешкання в с. Привільне Сновського району, без передбаченого законом дозволу, зберігав автомат Калашникова, снайперську гвинтівку Драгунова та понад 500 бойових припасів. Зброю та набой обвинувачений, будучи військовослужбовцем, свідомо незаконно вивіз із зони проведення антитерористичної операції.

Прокурором доведено, що суд першої інстанції при ухваленні вироку цього не врахував.

Також сторона обвинувачення звернула увагу суду на ступінь тяжкості скоєного злочину, його суспільну небезпеку, вид зброї та кількість боєприпасів. Вказані обставини не давали підстав суду призначити покарання у виді громадських робіт.

Як результат, апеляційний суд підтвердив обґрунтованість правової позиції прокурора та засудив обвинуваченого до 3 років позбавлення волі.

Вирок набрав законної сили.

Прес-служба прокуратури Чернігівської області

Рік тому вибухнули склади боєприпасів поблизу Ічні
Як живуть люди, чиї будинки тоді постраждали?

Рік після вибухів – у ніч на 9 жовтня 2018-го на складі боєприпасів поблизу Ічні сталася пожежа. Вибухами снарядів було зруйновано 19 будинків, 57 визнали частково пошкодженими. Люди не постраждали.

На ліквідацію наслідків надзвичайної ситуації уряд виділив 100 мільйонів гривень. За них, зокрема, міська рада купила 17 нових жител, департамент житлово-комунального господарства відремонтував 27 будинків. Витратили на це більше 9 мільйонів гривень. Тобто, по закінченню року більша частина виділених грошей повернулася назад у державний бюджет. У лютому цього року виявилось: ремонту потребують ще понад 7 десятків осель. Далі – журналістка **Альона Макаренко**.

«Оце такий нам будинок купили. Міська рада купила. Ми дуже задоволені».

Першого жовтня було півроку, як Катерина та Іван Калачі заселилися в новий будинок в Ічні. Його придбали за гроші з держбюджету замість зруйнованого в Августівці – селі, яке постраждало найбільше від вибухів на шостому арсеналі в Дружбі. Досі події 9 жовтня 2018 року жінка, каже, згадує з жахом.

«Ми 8 годин сиділи в погребі. А воно ж як стріляло, так наче по голові, ми ж нічого не бачимо, бо темно, а стріляло ж нестерпно. Погріб отак гойдається весь. Син нас забрав.

Тоді до дочки пішли, чотири місяці жили, а тоді вже з 1 квітня, зробили діти ремонт – заходьте».

Попередні півстоліття Квачі прожили ось в цьому будинку на вулиці Садовій. Тепер він належить міській раді і його мають розібрати.

Далі по вулиці живе Володимир Короленко. Чоловік каже: минулого року цього ж дня його хата стояла без вікон, з розбитим димарем і проваленим дахом. Повністю ремонтувати будинок довелося і з середини. «Тут стелі 80 % лежало, по коліна лежало. Ніхто нічого, все за свої гроші».

Ремонт будинку робили власноруч, каже чоловік, на нього витратили близько 50 тисяч гривень. Половину цієї суми міська рада компенсувала за чеками. Як повернути решту, що робилося й купувалося без касового апарата, – не знає.

«Вони тільки дали один шифер з міської ради, й то це не їхній, а волонтерів. А так більше допомоги ніякої, абсолютної».

Схожих руйнувань зазнав будинок Григорія Челенка, що живе в кінці Садової. З вулиці хату полатав, всередині одна кімната досі без ремонту. Ні компенсації, ні матеріалів для відновлення житла чоловік, каже, не отримав.

«Бовдур, дах поїхав. Стіну там вивалило, я сам зробив, все п'ятьом. – Була комісія у вас, приходили? – Та 10 разів приходили, писали, й шифер

обіцяли й стелю підбити. Все обіцяли – немає нікого ніде».

А це Надія Зінченко, живе на сусідній вулиці Вокзальній. Чергових гостей жінка зустрічає так. «Мені вже як набридло, люди добрі, показувати».

Показує багато, а толку мало, каже жінка. Наприклад, так виглядає її горище за рік після надзвичайної ситуації. Надія згадує, вибухи на складах перемішували в прилучному садочку. Поверталася в зруйновану домівку.

«Приїжджаємо – вікна повибивані, стеля сиплеться, по відкриванні, все порушене. За що братися, за що хвататися, хто знає. У мене нерв як схопив, а лежачи їла, не могла по світу білому ходити. Люди возили й шифер, і скло, а я лежала, ніхто й не заходив. Тоді Бондар був, зайшов – так, дійсно, у вас хата аварійна, Чернігів опише, будуть бригади, будуть робити. Оце по сьогоднішній день чекаю».

Коли ми були в Надії Зінченко, в Августівці порошив перший сніг.

«І піч валяється. Оце ввечері як затоплю, диму повна хата, квартиру, двері відкриваю. Натопила вважай. Ото тобі таке життя. Не вірю я вже нікому. Оце чекаю, або вже чи завалило отут в хаті, щоб вже і світу білого не бачити».

Заступник ічнянського міського голови **Олександр Бондар** каже: допомогти хочі, не мають можливості. За останніми лютневими актами обстеження ремонту нині потребують 73 будинки. На ве-

ресневій сесії міськради депутати вчергове звернулися до Кабінету Міністрів щодо повторного виділення грошей на аварійно-відновлювальні роботи. Нині – чекають.

«По приватному сектору ми подали документи на 6 млн 300 тис. І по соціальній сфері 13 млн 900 тис. На жаль, на сьогоднішній день Кабмін нам ще не виділив кошти, щоб ми проводили роботи».

Тим часом депутат міської ради **Олена Бутурлим** говорить – у тому, що частина людей залишилася без допомоги, є провина й міської влади. «Великою помилкою міської ради було те, що коли спочатку створювалися комісії, до яких входили представники міської ради, ніхто уваги не звернув на депутатів, зокрема треба було залучити депутата безпосередньо цього округу – по Дружбі й Августівці. Вона знає людей, знає умови всіх проживання і першочергова допомога повинна була дійсно надатися тим людям, які цього потребували».

Лариса Реус, депутат Ічнянської міської ради: «Людям потрібно допомогти, йде зима, чергова зима, що будемо робити далі, воно ж отой весь будинок – він завалиться, ви ж бачили, як він тече. І таких будинків багато».

Ми надіслали запит до Міністерства фінансів із проханням пояснити, чи будуть виділятися гроші на ремонт аварійного житла та коли їх дадуть.»

UA: Чернігів

Золотий октаедр як об'єкт розбрату
Ніжинці обурені бездарним використанням державних грошей

В центрі історичного Ніжина встановили новий арт-об'єкт – **золотий октаедр**. Містяни ще й на початку цієї історії були не в захваті від куба, збирали підписи, писали петиції, і за його встановлення не проголосували депутати міськради. Та згодом на сесії таки ухвалили рішення про багатогранник. **Валентина Доброта** (журналістка ТСН — Ред.) придivilася до мистецької цінності цього куба, і здається вийшла на схему, як можуть викачувати гроші з державного бюджету.

На розі двох центральних вулиць на місці, де була квіткова клумба, золотий октаедр. Багатогранний куб, по-простому. Новинку містяни уважно роздивляються, фотографують і не перестають дивуватися.

Так, майже мільйон гривень. Місцевий фотожурналіст Ігор Волосянкін цей куб обізвав пам'ятником марнотрацтву.

Ігор Волосянкін, фотожурналіст: «Це залізо 3 мм. Один лист заліза на одну грань коштує 2 тисячі гривень. Це так, щоб піти і купити. Ну хай 10 листів – 20 тисяч. Порізати – хай ще стільки же. Світлодіодна лампочка, ну хай 100 гривень. Все. 50 тисяч – це так, щоб все зробили».

Куб поставили за гроші фонду соціально-економічного розвитку. Це один із трьох видів державних субвенцій місцевим громадам. Місцеві ради, звісно, погоджують проекти на ці гроші, але вже на останньому етапі. А їх призначення від самого початку по суті вирі-

шують депутати-мажоритарними.

Міський голова Ніжина запевняє, що від куба хотіли відкараскатися, але даремно коню в зуби не заглядають.

Анатолій Лінник, міський голова Ніжина: «Це була 100% ініціатива народного депутата і його бачення. З нами він не погоджував свою пропозицію. От такий от подарунок».

— Чому міська рада не відмовилася від такого подарунка?

Анатолій Лінник: «Нам тоді треба від усього відмовлятися, що йшло. Це ж не тільки цей об'єкт. Там було багато інших об'єктів».

Інший об'єкт – ось це дерево на сонячних батареях для підзарядки гаджетів – 600 тисяч державних гривень. І ще один куб, але на метр вищий і втричі дорожчий – за 2 мільйони 400 тисяч державних гривень, встановили в Софіївському парку Умані. Тендер виграла компанія, що виготовляла і ніжинського куба.

Торік через фонд соціально-економічного розвитку орієнтовно пройшло 4 мільярди гривень. Це майже 8 річних бюджетів Ніжина.

Юрій Ганущак, експерт із питань регіональної політики: «Це чистий «ручняк». Тобто це депутати вигризають собі гроші. Це політична корупція. Тобто вони там міняють вікна і під кожним вікном пишеться: зроблено за сприяння депутата такого-то. Є величезний тиск мажоритарників на уряд, які вимагають своє: «чого я балотувався, як мені відбити гроші, якщо не через бюджет». От одна із форм, яким чином взяти гроші з бюджету».

Цю схему допомоги регіонам новий уряд поки що призупинив. Тим часом ніжинці вже знайшли призначення своєму кубові – у середину кидають гроші. І жартують, що збирають на його демонтаж.

Сюжет телеканалу «1+1», «ТСН»

Від редакції. Попередній депутат Ради по Ніжину і цьому округу, котрий не пройшов у парламент на нових виборах, торопить, що це, мовляв, не кошти ж Ніжина, а це він «вибив» з бюджету. Але і в такому разі не вже у міста, людей, країни нема більш нагальних потреб, ніж ця показуха? Сподіваймося, нова влада, новий парламент припинять цю «бурхливу діяльність» мажоритарників з вибивання народних коштів на свої округи, якою вони так звикли звітувати і хвалитися.

Прес-марафон про головне, наболіле

1 Про завершення війни та формулу «Штайнмайєра»

Я думаю, що є шанс, що і російська сторо- на втомлена від цього процесу. Я думаю, що всі розуміють, що Україна ніколи не здасть свою територію і ніколи не здасть свою не- залежність. Якщо спочатку в когось там були такі думки, то зараз всі це впевнено розуміють

Я не хочу нікого ображати, але так, як ми хочемо закінчити війну, я думаю, що у був- шій владі такого бажання, як у нас, такого потужного тиснення на це, я думаю, що все ж таки не було.

Я би дуже не хотів, щоб конфлікт на Дон- басі був замороженим. Я би дуже не хотів, щоб у нас було Придністров'я чи Абхазія. Я дуже цього не хочу.

Але я не можу сказати і гарантувати на 100%, що це не станеться. Тому що, чесно ка- жучи, а що зараз? А зараз так і є – зараз там у нас Придністров'я, фактично: відносин не- має, гуманітарна місія хоч якась там є і по- стрілі (є – Ред.).

Зараз обговорювати закон про особли- вий статус немає сенсу. Немає поки що цьо- го закону. Є «червоні лінії», про які ми може- мо говорити. Вони ніяк не відрізняються від «червоних ліній» в цілому «нормандського формату» і «нормандського процесу».

Про ПриватБанк та Коломойського

На зустрічі з партнерами я питаю: «Ви хочете, щоб я впливав на ПриватБанк?». Вони кажуть: «Ні, ви, як президент, краще не впливайте. Ви якось так не впливайте, але і впливайте».

Подивимось на результат (розгляду судо- вої справи щодо ПриватБанку – Ред.). Якщо результат буде такий, що мені треба буде захищати нашу країну –я захищатиму нашу країну

Коломойський знає мою позицію з при- воду «ПриватБанку», вона державна пози- ція, що я буду захищати Україну, захищати державу, він знає.

Який тиск олігархів? Я не домовляюсь з олігархами, я не працюю з олігархами

Олігархи стали дуже багатими в нашій країні, тому тепер вони повинні попрацюва- ти на нашу країну

Про партію «Слуга народу»

У нас не жорстко, тому що в нас демокра- тія, тому що люди їх обирали. Так, вони пере-

могли завдяки мені, завдяки підтримці сус- пільства мого прізвища і завдяки тому, що багато з них щось значать – а багато з них професіонали – щось значать у своїх регіо- нах чи містах

Я не хочу ламати цю партію. Вони зна- ють моє відношення: якщо вони почнуть їсти один одного, я через рік їх розпущу. Це факт.

Жорстка вертикаль – це тримати кри- мінальні справи на будь-яких людей, яки- ми ти керуєш. Це папочки. Це як робила вся (попередня – Ред.) влада. Або зміна устрою.

У мене немає повноважень – чесно. У мене є авторитет – і я можу сказати тому чи іншому міністру ай-й-й, що ти робиш. Але ж я не можу (щодо) кожного його зама каза- ти: «Ні, цього не бери, бери цього».

«Слуги народу» бояться будь-яких зако- нопроєктів, які пов'язані саме з депутатами.

Є досвідчені парламентарі в інших пар- тіях, які щодня займаються тільки одним – впливом: емоційним, грошовим та будь-яким іншим... Вони хочуть розколотися партію «Слуга народу».

Вони там обмінялися телефонами. Від- правляють СМС: «Завтра вашу тьошу по- садят, якщо ви зараз проголосуєте». Тобто вони користуються недосвідченістю дея- ких депутатів партії «Слуга народу», і це ін- формаційна політика всередині Верховної Ради.

Про Юлію Мендель

Я, звичайно, пана Андрушка бачив бага- то разів. Мені здається, поводитьсь він не зо- всім коректно. По-перше, так, в принципі, чо- ловік не має поводитися щодо жінки, чи до дівчини.

Він здоровий мужик, чесно, якби я не був президентом, я б йому, звичайно, відпо- вів по-іншому ... Він здоровий хлопець, він нападає ... він плигає.

Згідно журналістської етики, згідно з ін- шими людськими відносинами, він не може мікрофоном бити мене по обличчю... Я вва- жаю, що він дуже часто вів себе не етично.

Юля, звичайно ж, як прес-секретар не мала права так реагувати, але емо- ційно, знаєте, ну, як «виснаження», є таке прекрасне слово: емоційне виснаження. Вона теж людина, і вона не зло, вона прес- секретар. І вона з вашої журналістської землі вийшла...

Ще раз так буде — і ми розійдемось, але зараз я її захищаю... Ну, ми ж всі люди, ми помиляємось... І я жива людина, з помилка- ми і з будь-чим і вона така ж сама.

Про продаж землі

Певний час ми маємо продавати землю лише українцям. Ситуація із земельним за- коном складна... Зараз я кажу, що ні у яко- му разі не можна нести цей закон до Вер- ховної Ради

Ми повинні зробити закон, де українець може вільно розпоряджатися своєю землею. Українець, громадянин України. Він має бути власником. Він повинен мати пільги

Про резиденцію президента

Я живу в квартирі. Резиденцію продава- ти ми не будемо, вона залишиться. Я там не буваю.

Жити на Банковій? Щоб я з глузду з'їхав?

Я не можу в Маріїнському (палаці – Ред.) жити, ви розумієте. А пан Макрон живе саме в такій ситуації (Єлисейський палац – рези- денція французького президента — Ред.). Я не можу переїхати до жодної резиденції, тому що, наше суспільство почне мене через це... Ну ви розумієте...

Про Бандеру

Я впевнений, що пан Бандера був би в шоці, чи пан Шевченко Тарас Григорович, були би в шоці, яка кількість вулиць (названа їхніми іменами – Ред.).

Реально, у нас дуже багато героїв Укра- їни. Мені здається, що кожну вулицю треба називати різними героями.

Про звільнення Богдана

Та він сам звільниться, якщо він порушує закон...Нам треба визначитись, за яким прин- ципом ми звільняємо людей. Чи досвід, чи щось він робить, коли у нього є вільний час.

Я розумію, для мого іміджу це не дуже гарно. Але я хочу вам сказати, що він у нашій команді і не був на роботі. Я навіть не знаю людей, з якими вони там (у Сен-Тропе – Ред.) ходили. Мені здається це дуже странно, що президент каже «слухай, як ти там відпочива- єш?». Це його імідж.

Йому дуже складно. Тому що на нього йде вплив, починаючи з пана Коломойського, що він з ним, що він вирішує його якісь пробле- ми.Доказів ніяких немає, не було, але пан Богдан був повністю обруднений цим пита- ням. Хоча був адвокат.

Це його бувше життя. Зараз він працює на державу.

«УП», 10. 10. 2019

Бліц-інформ

Пролити світло на Іловайську трагедію: документи з Офісу Президента передають у прокуратуру

Усі документи, що стосуються цієї страшної трагедії, невдовзі опиняться у слідства. Суд на- дав дозвіл Головній військовій прокуратурі на вилучення відповідних документів з Офісу Пре- зидента.

Усі вони стосуються обставин проведення антитерористичної операції в серпні 2014 року.

Розслідування трагедії під містом Іловайськ на Донбасі тяглося всі 5 років попередньої вла- ди. Нині Головна військова прокуратура здій- снює досудове розслідування у справі. Зокре- ма, за фактом ведення Росією агресивної війни проти України, що спричинило загибель людей та інші тяжкі наслідки.

Криваві бої за Іловайськ розпочались 10 серпня 2014 року. Вже 28 серпня українські вій- ська потрапили в оточення. До цього війни ЗСУ так і не змогли взяти місто під свій контроль.

29 серпня з проросійськими бойовиками начебто вдалося домовитися про «зелений ко- ридор» для виведення українських бійців і техні- ки без вогню. Однак, обидві наші колони під час виходу із міста розстріляли проросійські бойо- вики та російські регулярні частини.

За офіційними даними, в Іловайському котлі загинули 366 наших військових, 249 були пора- нено, 128 потрапили в полон та ще 158 досі вва- жають зниклими безвісти.

Розслідування і суд мають нарешті встано- вити, що спричинило цю трагедію, окрім, безу- мовно, агресії Росії, як велися бої за Іловайськ, яким чином діяло українське командування.

США за п'ять років надали Україні військову допомогу на 447 млн доларів

В рамках програми уряду США «Іноземне військове фінансування» Україна отримала до- помоги на 447,1 млн дол.

В рамках цієї програми Foreign Military Financing США надають гранти та позики краї- нам світу на купівлю зброї і військової техніки, виробленої в Штатах, а також на фінансування оборонних послуг і військової підготовки в різ- них країнах. Всього з 2014 по 2019 року США витратили на програму 36 млрд 441,2 млн дол., і сума з кожним роком збільшувалася.

Україна, зокрема, отримала у 2014 році 6,1 млн дол., 2015 р. - 47 млн, 2016 р. - 85 млн, 2017 р. - 99 млн , 2018 р. - 95 млн, 2019 р. - 115 млн.

З інших країн снайбільше від США за п'ять років по цій програмі отримав Ізраїль - 18 млрд 875 млн дол. Єгипет отримав 7 млрд 734,3 млн., Йорданія - 2 млрд 450 млн, Ірак - 1 млрд 450 млн, Пакистан - 1 млрд 42,2 млн.

Найменше виділили Ботсвані, Кот-д'Івуару, Угорщини, Лаосу, Камбоджі, Туркменістану, Сло- ваччині, Словенії, Гвінеї.

Комуністичний Китай відзначив 70-річчя величезним парадом

Тут проходять святкування з нагоди 70-річ- чя встановлення влади комуністів та утворення Китайської народної республіки. 1 жовтня 1949 року, після перемоги комуністів над військами націоналістичної партії Гоміньдан на чолі з Чан Кайші, Мао Цзедун оголосив про створення но- вої республіки.

Центральною подією святкувань став вій- ськовий парад у столиці країни Пекіні, один з найбільш масштабних в сучасній історії країни. В ньому взяло участь 15 тисяч солдатів. На пара- ді демонструвалася новітня китайська військо- ва техніка.

Пряма мова

Свген ГОЛОВАХА, доктор філософських наук, соціолог, вчений Інституту соціології Національної академії наук

– У квітні ви зізналися, що не «готові до невизначеності, яку обирає більшість». Через чо- тири місяці президентства Зе- ленського невизначеності ста- ло більше чи менше?

– Вона стала трохи іншою. Тоді не було зрозуміло, хто вза- галі прийде до влади? Далі стало вже видно, на кого він розрахо- вує. Вже вимальовується систе- ма влади. Тому невизначеності менше.

Невизначеність виникає у зв'язку з тим, що напружені реалі- зації політики, які буде обирати Зеленський, під великим пита- ням. Бо дуже багато людей вва- жають, що треба окреслити для нього «червоні лінії».

У нас це вже таке змагання серед представників опозицій-

Патріоти бояться успіхів Зеленського

но налаштованих політиків: «Ось туди (Зеленський – УП) не може піти! І сюди не може! А інакше буде... щось страшне».

Що страшне – не зрозуміло, але «щось».

– Чому активні, проукраїн- ські люди, в тому числі й ті, кого називають «порохоботами», так не сприймають Зеленського?

– Можливо, я не правий, але маю свою концепцію.

Особисто знаю таких людей, серед них є мої добрі знайомі. Ці люди (пауза) дуже бояться, що ось «цей з нікуди» зробить добро для України.

Вони – патріоти! Вони – дуже розумні, розвинені. Це – моє покоління, переважно у віці 45-70 років. І раптом виjde, що марно життя прожили.

Майже 30 років стільки ро- били, і наробили такого, що на- род взагалі їх не сприймає. Ні як політиків, ні як інтелектуалів, ні як еліту.

Вони дуже бояться чужого успіху.

– Може саме через цей страх дехто не хоче, щоб закін- чилася війна?

– Не дай боже він війну за- кінчить! Вони не хочуть бути лу- зерами. Скажу чесно: це поко- ління добре подбало про себе. Вони живуть непогано. А Україні гірше, розумієте?

Так, вони, патріоти, зробили дуже багато. Але результат... На- род незадоволений та все одно вибирає Зеленського. Будь-кого. Він – не «інтелектуал», не «патрі- от», і що?

– Громадянське суспіль- ство – яке воно зараз?

– Скажу відверто – було б у нас громадянське суспільство, не потрібен був би нам Зелен- ський. Активісти, які отримують гранти – не громадянське сус- пільство.

Вони себе такими вважа- ють. Але якщо ти отримуєш де-

сятки тисяч доларів, ти – найма- ний працівник, вибачте.

Громадянське суспільство – це коли ти вісім годин відпрацю- вав, а потім у вільний час пішов працювати на людей. Або зароб- бив десять тисяч доларів, а по- ловину відрахував на суспіль- ство.

У нас громадські активісти переважно отримують дуже не- погані гранти. Я не проти гран- тів. Україні будь-які гроші ко- рисні. Але чому вони називають себе «громадянським суспіль- ством» – я не знаю.

– Згідно з опитуваннями, українці вперше за останні 15 років оптимістично дивляться у майбутнє.

– Фантастичний оптимізм! Я вперше бачу, щоб більшість, май- же дві третини, казала, що все йде у правильному напрямку.

(3 інтерв'ю «Українській правді», 30. 09. 2019).

Бліц-інформ

Рада скасувала державне фінансування партій, які не набрали 5% на виборах

Верховна Рада ухвалила законопроект, яким скасовується державне фінансування партій, які не подолали 5-відсотковий поріг на виборах до парламенту.

Донедавна було 2%. І на фінансування претендували ряд партій, що на останніх виборах не пройшли у Раду, але набрали 2 % голосів і більше.

Тепер фінансування буде лише партіям, які подолали на виборах бар'єр у 5 %, тобто пройшли у Раду.

29 серпня президент Володимир Зеленський вніс у Раду законопроект, в якому міститься норма про скасування держфінансування партій, що не подолали 5% бар'єр.

Рейтинг найбагатших людей України

27-го вересня журналісти опублікували рейтинг ста найбагатших людей України. Журналісти проаналізували активи більше 120 найзаможніших українців і з них відібрали перших 100. Рейтинг не має стосунку до оцінок для оподаткування або для інвестування.

Перша десятка найбагатших людей України. Їхні статки у мільярдах доларів:

Рінат Ахметов — 7,7;
Віктор Пінчук — 1,66;
Ігор Коломойський — 1,5;
Геннадій Боголюбов — 1,486;
Костянтин Жеваго — 1,452;
Вадим Новинський — 1,372;
Юрій Косюк — 1,222.

Петро Порошенко — 810 мільйонів;

Галина і Олександр Гереги — 775 мільйонів;

Олексій Мартинов — 761 мільйон.

Сайт «Кореспондент»

Премією імені Чорновола в галузі журналістики за 2019 рік відзначений Андрій Топачевський

Лауреатом премії за кращу публіцистичну роботу в галузі журналістики став київський мистецтвознавець, культуролог, кінодраматург Андрій Топачевський за книгу «Одним життям. Публіцистика доби Незалежності».

Організатор премії — Державний комітет з питань телебачення та радіомовлення. Премія відповідно до урядової постанови присуджується щорічно з 2004 року.

В ніч на неділю 27 жовтня переходимо на зимовий час

О 4 годині дня, що почнеться, тобто неділі 27 жовтня, стрілки годинників переводяться на годину назад, тобто на 3-тю годину.

Нобелівські премії

Історія, нові лауреати, скандали

Шведський вчений і винахідник Альфред Нобель (1833—1896) був також і досить вдалим бізнесменом, як і його родина.

Нобель уславився як винахідник динаміту, також значно вдосконалив застосування пороху. Гадав цими винаходами зробити щось корисне для науки, промисловості. Але на схилі літ якраз ці винаходи стали причиною глобального розчарування Нобеля: він побачив, що все це стало використовуватися не так у мирній праці, як для знищення людей. Відтак все своє величезне багатство Нобель вирішив віддати суспільству для розвитку науки, духовності, боротьби за мир.

За заповітом Нобеля було встановлено 5 премій: в галузі фізики, хімії, фізіології та медицини, літератури, премія миру. Перші 4 премії присуджує Шведська королівська академія в Стокгольмі, премію миру — Нобелівський комітет Норвегії. Поза межами заповіту вченого з ініціативи Шведського банку з 1969 року присуджується премія з економіки.

Кошти на премії йдуть з Нобелівського фонду, основу якого склала спадщина вченого. Фонд вкладає гроші в економіку, а з прибутків виділяє кошти на премії. Нині у фонду нагромадилася немала сума, сотні мільйонів доларів, то ж в останні роки й розмір Нобелівської премії став досить вагомим — близько мільйона доларів. Якщо лауреатів у якійсь номінації кілька, вони ділять цю грошову частину премії між собою.

Всі премії індивідуальні, окрім премії миру, яку можна присуджувати і організаціям. Посмертне нагородження виключено, лауреат повинен бути живим принаймні на момент оголошення імен переможців.

Лауреати оголошуються у жовтні. Нагородження проходить в один день, 10 грудня: в Стокгольмі премії вручає король Швеції, в Осло премію миру вручають у присутності короля Норвегії.

Кожен лауреат отримує медаль, диплом, а також грошовий приз.

Премія миру

Нобелівський комітет в Осло назвав ім'я володаря Нобелів-

ської премії миру за 2019 рік. Лауреатом став 43-річний прем'єр-міністр Ефіопії Ахмед Абія — за його видатні зусилля з мирного врегулювання в регіоні і вирішення конфлікту з Еритреєю. Ця війна тривала 20 років.

Премія миру існує з 1901 року. У цьому році на премію претендували 219 кандидатів.

Премія з літератури

Нині відбулося визначення лауреатів одразу за два останні роки. Річ у тім, що торік у Шведській академії вибухнув скандал, пов'язаний з тим, що одна з членів нобелівського комітету розголошувала імена кандидатів на премію. А це категорично заборонено. В результаті Шведська академія торік скасувала визначення лауреата і постановила, що через рік будуть вручені премії з літератури одразу за 2018 і 2019 роки.

Право подавати кандидатури на премію мають: члени Шведської академії та інших закладів, подібних до неї за структурою та метою; професори з літератури та лінгвістики в університетах та університетських коледжах; лауреати з літератури минулих років; глави об'єднань авторів, які представляють літературну спільноту в своїх країнах.

Із 1901 року Нобелівську премію з літератури вручали 112 разів 116 людям. У чотирьох випадках премію ділили між собою два автори. Решта премій вручалися одному письменнику.

Лауреаткою Нобелівської премії за 2018 рік стала польська письменниця українського походження Ольга Токарчук.

Нині 57-річна прозаїк і поетеса є однією з найпомітніших фігур польської літератури. Її бабуся була українкою. Ольга закінчила факультет психології Варшавського університету. Працювала психотерапевтом. Коли її перші твори набули популярності,

звільнилася з роботи і присвятила себе літературній праці. Зараз мешкає у Вроцлаві. Проводить літературні лекції в Літературно-мистецькій студії Ягеллонського університету в Кракові та в Опольському університеті.

Ольга Токарчук дебютувала в 1993 році романом «Мандрівка людей книги». Є також автором романів «Шлях людей книги» (2002), «Правек і інші часи» (2004), «Будинок денний, будинок нічний» (2005), «Останні історії» (2006), «Гра на різних барабанах» (2006), «Веди свій плуг понад кістками мертвих» (2009), «Бігуни» (2010), а також оповідань «Номери» (2000) і «Че Гевара» (2005). Також відомі її книги «Дім дня, дім ночі» (1998), «Польоти» (2007).

Голова профільного літературного комітету Академії письменник Олссон зазначив: «Комітет був дуже вражений її історичним романом «Книги Якова», який з'явився в 2014 році і ще не перекладений англійською. Це хроніка обсягом у тисячу сторінок, яка не тільки живо зображує лідера секти 18-го сторіччя Якова Франка, якого його прихильники оголосили новим Месією, вона містить детальну панораму маловідомої сторінки європейської історії».

У 2018 році за книгу «Бігуни» письменниця отримала престижну Міжнародну Букерівську премію.

Ольга Токарчук часто відвідує літературні заходи в Україні, завжди відгукується про Україну з надзвичайною теплотою.

Під час написання роману «Книги Якова» письменниця часто приїздила до Західної України для авторського дослідження.

Книжки авторки перекладено на 27 мов.

Токарчук стала п'ятим польським лауреатом Нобелівської премії. Раніше її отримували прозаїки Генрік Сенкевич (1905) та Владислав Реймонт (1924), поети Чеслав Мілос (1980) та Віслава Шимборська (1996).

Лауреатом премії 2019 року став письменник з Австрії Петер Гандке. Йому 76 років, відомий європейський

прозаїк і драматург. Його перу належать зокрема п'єси «Каспар», «Прогулянка верхи Боденським озером», «Час, коли ми нічого не знали один про одного», повісті «Жах воротаря перед одинадцятиметровим», «Вчення гори Сен-Віктуар», «Дон Жуан», «Мюнхенська свобода», «Жінка-шульга».

Щодо відзначення Гандке, то нині лунає багато критичних заяв, які стосуються не його беззаперечного літературного таланту, а насамперед політичних поглядів письменника, зокрема, підтримки ним Сербії у війні на Балканах у 1990-ті роки.

Основні твори обох нових лауреатів перекладені українською мовою, то ж читачі зможуть знайти їх у книгарнях і бібліотеках.

Премії в царині науки

З медицини лауреатами стали Вільям Кейлін і Грегг Семенс (США), Пітер Реткліфф (Великобританія). Ці вчені вивчили механізм, як клітини відчувують доступність кисню та адаптуються до неї. Їхні відкриття проклали шлях для розвитку нових стратегій в боротьбі з анемією, раком та багатьма іншими захворюваннями.

З хімії премією відзначені розробники літій-іонних батарей Джон Б. Гуденаф, М. Стенлі Вітінгем і Акіра Йошино. Літій-іонні акумулятори зробили революцію в нашому житті і використовуються від мобільних телефонів і ноутбуків до електромобілів. Своєю роботою цього року лауреати заклали основу бездротового суспільства, вільного від пального, йдеться на сайті премії.

З фізики премію присудили канадсько-американському фізику Джеймсу Піблсу, а також швейцарцям Мішелю Мейору і Дідьє Кело.

Теоретичні відкриття Піблза допомогли зазирнути на мільярди років назад і зробити низку висновків про влаштування Всесвіту, які зрештою були підтверджені експериментально.

Мішель Мейор та Дідьє Кело першими виявили планету за межами Сонячної системи, яка обертається навколо сонцеподібної зірки. Це відкриття дало змогу припускати, що на деяких із цих планет цілком можливе існування життя.

Копіювати в архівах дозволено Суд визнав незаконним обмеження копіювання архівних документів

Після ухвалення у 2015 році пакету законів про декомунізацію, в числі яких є і закон про більшу відкритість наших архівів, дослідникам, усім бажаючим стало значно легше отримувати доступ до матеріалів архівів, копіювати їх. Але несподівано торік Міністерство юстиції своїм наказом зробило крок назад, значно ускладнивши доступ до архівних матеріалів. І ось суд відновив цей доступ.

Окружний адміністративний суд Києва 3 жовтня частково задовольнив позов дослідника Олександра Краковського проти Міністерства юстиції України. Рішення суду суттєво відновлює права користувачів архівів на самостійне копіювання документів в архівних установах.

Суд визнав протиправними та зобов'язав Міністерство юстиції вилючити з наказу №2438/5 «Про затвердження Порядку користування документами Національного архівного фонду, що належать державі, територіальним громадам» норми, які стосуються:

— заборони копіювання власними технічними засобами документів більше від формату А4, справ з товщиною корінця понад 4 см, а також рукописи, стародруки, архівні фонди та колекції;

— обмеження типів власних технічних засобів (у наказі були дозволені лише телефони, планшети і фотоапарати);

— заборони копіювання з автоматизованих інформаційно-пошукових систем, баз даних архіву, облікових та довідкових документах архіву (неопубліковані описи, каталоги, картотеки).

Олександр Краковський просив суд повністю скасувати наказ Міністерства юстиції №2059/5 від 27.06.2018, як такий, що суттєво обмежує права користувачів архівів і приймає порушення процедури, оскільки не проходив громадського обговорення і регуляторного погодження. Дослідник планує продовжити боротьбу за скасування цього наказу в апеляційній інстанції.

В коментарі «Історичній правді» Краковський нагадав, що в чинній версії наказу є норма, яка може бути інструментом цензури. «Збереглась норма, що при самостійному копіюванні дослідник заповнює анкету, яку буде підписувати директор. Він на власний розсуд може погодити, а може й не погодити, з будь-яких мотивів, що створює простір для зловживань. Фактично це є цензурування».

Там же є різні бюрократичні моменти, які суперечать європейським підходам роботи архівів, і загалом якість цього наказу дуже низька. Але найбільш одіозні норми наказу вдалося прибрати» — розповів Олександр Краковський.

Згаданий наказ Мініюсту викликав обурення користувачів архівів. Заяву щодо незаконного обмеження доступу до архівів з вимогою скасувати цей наказ Мініюсту підписали 863 особи, серед яких 52 колективних підписанти (громадські організації і рухи).

Віра Боднарук: з Україною в серці

Патріотка України

Віра Лукаш-Боднарук

Як багато і водночас так прикро мало знаємо ми сьогодні в Україні про цілу яскраву плеяду українців за межами рідного краю та їхню титанічну працю щодо збереження української духовності для майбутніх поколінь протягом темних десятиліть української бездержавності! Левову частку цієї важкої праці взяли на себе, пропустили через свої серця та душі українські жінки; і дотепер вони гідно репрезентують Україну в міжнародній спільноті. Чільне місце серед них, безперечно, належить непересічній особистості, мистецтвознавцю, активній громадській діячці, письменниці Вірі Лукаш-Боднарук.

Народилася Віра Лукаш 22 жовтня 1939 року на Донеччині. Її сім'я походила з Полтавщини, але мусила тікати від розкуркулення та Голодомору на Донбас.

Друга світова війна внесла свої фатальні корективи в життя мільйонів українських родин. Не минула важка доля і родини Лукашів, які від 1943 року опинилися на еміграції в Німеччині, а в перші повоєнні роки (1945 – 1950) перебували в таборі для переміщених осіб у Новому Ульмі. Тут провела свої дитячі роки пані Віра, тут здобула початкову освіту в таборовій українській школі.

Через ускладнення становища українців у Німеччині восени 1950 року родина Лукашів виїздить до США, спочатку оселяються у Пітсбурзі, а згодом у Чикаго. Саме в цьому місті Віра закінчила з відзнакою народну та середню школи і була нагороджена стипендією для чотирирічного навчання в Монахському коледжі (Іллінойс), де в 1961 р. отримала ступінь бакалавра.

Свої подальші студії в царині гуманітарних наук Віра Боднарук продовжила в Чиказькому університеті, доставши в 1963 р. ступінь магістра. Згодом розпочинає працю над докторатом у галузі славістики. У 1985 р. отримала другий ступінь магістра в галузі мистецтв від Державного університету Говернорс.

Ще в юні роки Віра Лукаш-Бод-

Про вік жінок говорити не прийнято. Але стосовно Віри Боднарук (дівоче прізвище — Лукаш) можна цього й не приховувати, вітаючи її з життєвим ювілеєм. Настільки вона сповнена завзяття, енергії, яку демонструє в роботі для України і світового українства.

Педагог, мистецтвознавець, професор, голова Товариства Української Мови ім. Т. Шевченка в США. Все це і ще багато чого — невтомна пані Віра Боднарук.

нарук стала активним членом українських громадських організацій, які справили неабиякий вплив на формування та розвій її патріотичного світогляду. Була членом управи Організації демократичної української молоді (ОДУМ), головою Української студентської громади в Чикаго (1963 – 1964), а також членом комітету, який збирав кошти на відкриття українознавчих студій при Гарвардському університеті.

Від 1967 р. Віра Лукаш-Боднарук – член однієї з провідних жіночих організацій США – Союзу українок Америки. Обиралася в управу Окружної ради в Чикаго, була головою і членом управи 84-го відділу СУА, а на сьогодні є членом управи 56-го відділу.

Наприкінці 70-х років розпочалася і плідна співпраця пані Віри з Українським інститутом модерного мистецтва (УІММ) у Чикаго, головне завдання якого – зберігати твори мистців з України і мистців українського походження, популяризувати українську літературу, музику, мистецтво, знайомлячи з ними громадськість, підтримуючи та навчаючи молодь. Багато років Віра Лукаш-Боднарук очолює літературну секцію інституту, організовує літературні заходи, в яких беруть участь здебільшого письменники-новатори, які пишуть українською або англійською мовою та дотичні до українства.

Справою життя для Віри Лукаш-Боднарук стала професійна педагогічна діяльність. Ще в студентські роки зробила перші кроки на педагогічній ниві, зокрема навчала української мови і культури в суботній українській школі. Від 1965 р. викладала в Річард Дж. Дейлі коледжі, де згодом отримала звання професора (full professor) і очолювала відділ гуманітарних наук 10 років. Проводила активну громадсько-організаційну роботу в різних комітетах та комісіях, була обрана до складу факультетської ради. Неодноразово виступала спонсором студентських клубів. У 1971 – 1974 рр. викладала українську мову в Чиказькому університеті, видала для своїх студентів підручник «Conversational Ukrainian» (1971).

Доля тісно пов'язала пані Віру з то-

А ще вона — багаторічна читачка і авторка нашої газети «Світ-інфо», яка щиро вітає ювілярку від імені всіх наших читачів.

Друкуємо розповідь про пані Віру, яку написав Ігор Пасічник, Ректор Острозької академії. Ця стаття надрукована у книзі «Софія Русова. Мемуари», яку торік видала Полтавська обласна організація Товариства «Просвіта» за фінансової підтримки ТУМ (США).

вариством «Рідна школа», яке охоплює розгалужену мережу шкіл українознавства по всій Америці й роль якого у виховно-освітній, культурно-громадській, педагогічній діяльності важко переоцінити. Протягом 1986-1988 рр. очолювала суботню школу українознавства в Чикаго. У школі з 11 класами і дошкільною підготовкою навчалося 300 учнів. Саме тут Віра Лукаш-Боднарук виявили себе умілим педагогом та організатором, вихователем-патріотом, популяризатором українського мистецтва.

Як директор школи дбала про проведення традиційних українських шкільних свят, як-от Різдво, Новий рік, День Соборності України, День пам'яті Героїв Крут, Шевченківські свята тощо, організувала шкільні гостини всесвітньо відомого соліста «Метрополітен-опера» у Нью-Йорку Павла Плішки. Школи брала участь в урочистому святкуванні тисячолітнього Хрещення України-Руси, в рамках якого відбулася прем'єра п'єси Надії Скорин «Хрещення України-Руси» в постановці Слави Проців.

У день вшанування пам'яті жертв Голодомору школярам було продемонстровано фільм «Жнива скорботи», організовано зустріч з головою дослідницької комісії Конгресу США з питань Голодомору доктором Джеймсом Мейсом та доктором Мироном Куропасем, членом цієї комісії.

У 1987 р. на конференції вчителів у Рочестері (штат Нью-Йорк) пані Віру обрали заступником голови Шкільної ради в США і доручили їй складне завдання – перевірити програму навчання, яку використовують усі школи українознавства в Америці. Від 1990 р. виконувала обов'язки інспектора «Рідної школи» в Детройті, була членом управи Світової координаційної виховно-освітньої ради (СКВОР) при Світовому конгресі українців (СКУ).

Окрім зазначеного вище, професор Віра Боднарук є членом низки українських наукових та культурно-громадських установ, зокрема Наукового товариства ім. Шевченка в Америці, Товариства української мови ім. Шевченка в Чикаго (ТУМ); до речі, створення цієї установи в березні 1990 р.

було ініційоване Вірою Боднарук, яка і стала першим її головою. Від 1999 р. – член ексекютиви Фондації ім. Івана Багряного, яка фінансує видання українських книжок, журналів та газет, спонсорує конкурси української мови для шкільної молоді в Україні. Також член управи Українського релігійного й культурного осередку в Норт-Порті (відповідає за культурні заходи). Є також членом професійних товариств: Американської асоціації славістичних досліджень; Гуманітарної асоціації; Американської асоціації жінок з університетською освітою; Чиказької Фондації архітектури тощо.

Як очільник ТУМ, пані Віра налагодила тісні та плідні контакти з обласними об'єднаннями Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім.Тараса Шевченка в Україні, з багатьма школами, бібліотеками, університетами (Києво-Могилянська академія, Острозька академія, Чорноморський університет ім. Петра Могили в Миколаєві). Щоб ближче познайомитися з просвітними в Україні, відвідали майже всі обласні центри, в яких ознайомилися з просвітницькою працею на місцях. Пані Віра невтомно координує діяльність ТУМ щодо збирання для України фондів української художньої, історичної, наукової, культурологічної, літературознавчої літератури.

Завдяки співпраці пані Віри Боднарук з Національним університетом «Острозька академія» впродовж останніх кількох років студенти цього навчального закладу мають можливість отримувати стипендії Товариства української мови, які надаються особам, що студіюють українську мову та літературу і досягли значних результатів у навчанні та науковій діяльності.

Віра Боднарук бере участь у радіопередачах, є модератором різноманітних конференцій, активно дописує до різних українських американських часописів та журналів («Свобода», «Народна воля», «Америка», «Молода Україна», «Українське слово», «Час і події», «Наше життя», «Ukrainian Weekly» тощо) статті, в яких порушує нагальні питання культурного життя української громади в Чикаго та Флориді, інформує про події в Україні. Захоплюється музикою, любить читати, працює гідом у Музеї мистецтва в Сарасоті (Флорида).

Часто подорожує Україною разом з чоловіком – Богданом Боднаруком, щирим українським патріотом, надійним другом.

Звичайно, в межах цього невеликого нариса неможливо було вповні охопити всю широку і різноманітну патріотичну діяльність Віри Боднарук. Сподіваємося, що він є лише першим кроком до більш ґрунтовного дослідження про Велику Патріотку України.

Ігор ПАСІЧНИК,
Ректор Острозької Академії.

Об'єднання колишніх вояків УПА США і Канади припинило існування

Члени Об'єднання провели загальні збори, на яких ухвалили рішення про розпуск організації. Збори відбулися 28 вересня в «Українському домі» в Торонто. Розпустити організацію вирішили через малу кількість її активних членів. Адже навіть наймолодшим ветеранам нині дев'ятих десятих або й за 90 років.

Наприкінці 1940-х та початку 1950-х років значна частина тих колишніх вояків УПА, що перебували в Західній Європі, переїжджає до США та Канади. Вони засновують низку ветеранських формувань, зокрема Об'єднання колишніх вояків УПА в США. Під час з'їзду в 1966 році ця структура об'єдналася із ветеранськими станицями Канади. У результаті з'явилося Об'єднання колишніх вояків УПА США і Канади.

ОКВ УПА США і Канади разом із Товариством колишніх Вояків УПА ім. генерала Тараса Чупринки в 1970-х роках ініціювало видання серії збірок документів та матеріалів «Літопис УПА». Для цього було створено окреме видавництво. Загалом за всі роки побачило світ близько 130 томів «Літопису». За часів незалежності видавництво перемістилося в Україну.

«Сьогодні «Літопис УПА» з осідком у Львові, де знаходиться багато виданих книг, також у стані ліквідації. Цією справою займається Ліквідаційна комісія, головою якої є Осип Жигар», — йдеться в повідомленні Об'єднання.

Прапори об'єднання передали на збереження до Українського Документаційно-Дослідного Центру в Торонто та музею Української православної церкви США в Баунд Бруці.

У просвітян Буковини

Голова обласної «Просвіти» Буковини Остап Савчук повідомив, що 30-ого серпня в селі Клішківці відбулася церемонія відкриття пам'ятника Леонідові Каденюку, першому космонавту незалежної України.

Автор пам'ятника -- скульптор Ігор Ортинський. Пам'ятник встановлений на території місцевої школи, щоб люди пам'ятали про свого славного земляка, Героя України.

На урочисте відкриття з'їхали сотні людей з усієї області, а також зі столиці. Присутні були члени обласної ради, викладачі Інституту педагогічної освіти Чернівецької області, колишні народні депутати та просвітяни на чолі з головою Остапом Савчуком.

«Просвіта» на Буковині із центром в Чернівцях була заснована 150 років тому і плідно працює за вимогами часу. Від часу проголошення незалежності України в 1991 році було зав'язано контакт з Товариством Української Мови ім. Шевченка в США (ТУМ). Від того часу члени ТУМ відбули зустрічі з просвітянами в Чернівцях і було надано фінансову поміч у видавничій діяльності. Останнім часом поміч на-

значено на видання журналу для молоді «Українська Ластівка».

До відзначення 150-річчя заснування «Просвіти» на Буковині було видано ілюстрований календар великого формату на 2019 рік, де можна побачити світліни з різних ділянок праці «Просвіти», зазначено важливі події в даний місяць і день.

Зустріч голови ТУМ (США) з просвітянами Буковини

Товариство Української Мови буде і надалі допомагати просвітянам Буковини у їхній просвітницькій праці.

Віра БОДНАРУК,
професор, голова Товариства
Української Мови (США)

Коло пам'ятника Леонідові Каденюку. Ліворуч Остап Савчук, голова обласної «Просвіти» Буковини

Калейдоскоп

Чоловік відсудив у коханця дружини 750 тисяч доларів: за втручання того «у шлюбні стосунки»

Суд у штаті Північна Кароліна (США) виніс рішення у справі Кевіна Ховарда, який довів, що дружина йому зраджує.

Ховард скористався законом, згідно з яким мав право подати до суду на когось за «цілеспрямовані втручання в шлюбні стосунки». У більшості штатів закон скасували, але в Міссісіпі, Нью-Мексико, Південній Дакоті, Юті і Північній Кароліні, а також на Гавайських островах закон досі діє.

Чоловік провів у шлюбі 12 років. Якось дружина попросила його про розлучення. Чоловік найняв приватного детектива. Той з'ясував, що дружина зраджувала йому з колегою по роботі.

Ховард звернувся до суду і виграв. Тепер коханець дружини має заплатити \$ 750 тис.

Кевін розлучився. За його словами, справа була не в грошах.

В США уболівальник просив грошей на пиво і зібрав понад мільйон доларів

Це вийшло майже випадково: насправді він просто хотів отримати кілька десятків доларів собі на пиво.

24-річний Карсон Кінг 14 вересня прийшов на матч студентської ліги між двома командами Айови з плакатом, на якому було написано, що його запаси пива марки Busch Light потребують поповнення. Там же Кінг вказав свій аккаунт в платіжній системі Venmo.

Гру показував найбільший американський спортивний канал ESPN. Перед матчем на каналі транслювали шоу, в ході якого робили включення зі стадіону. В одне з них потрапив Кінг зі своїм плакатом — його досить довго показували на всю країну в натовпі інших уболівальників.

Кінг не знав, що його показали по національному телебаченню, і здивувався, коли вже через півгодини сума пожертвувальників перевищила 400 доларів. За його словами, коли «сотні почали перетворюватися в тисячі», він зрозумів, що може зробити «що-небудь більш особливе, ніж покупка пива». Він порадився зі своєю сім'єю і прийняв рішення передати гроші місцевій лікарні, над якою шефствує Університет штату Айова.

Через кілька днів про акцію дізналися в платіжній системі Venmo і в пивній компанії, що виробляє Busch Light. Обидві організації пообіцяли, що зі свого боку кожна перерахує лікарні таку ж суму, яку збере Кінг.

22 вересня Кінг повідомив, що загальна зібрана сума перевищила мільйон доларів і що продовжить збирати гроші до кінця місяця. Після цього він особисто прийшов у лікарню, щоб вручити чек і поспілкуватися з дітьми. Вболівальник вирішив, що все-таки залишить собі із зібраної суми 15 доларів - щоб на них купити упаковку пива.

Готель надає нову послугу: бити тарілки, щоб зняти стрес

У Туреччині один із 4-зіркових готелів Аланії пропонує гостям оригінальний сервіс — провести час у «кімнаті подолання стресу», де можна розбити посуд, комп'ютер та інші предмети.

За даними готелю, послугою кімнати користуються в основному чоловіки віком від 18 до 38 років, чия діяльність пов'язана з бізнесом, засобами зв'язку та Інтернетом. Найчастіше це туристи зі Скандинавії, Німеччини, Нідерландів і Великої Британії.

Саудівська Аравія почала видавати візи туристам

Тепер для туризму відкрита ще одна країна, в яку раніше було дуже складно потрапити.

Саудівська Аравія має намір розвивати свою туристичну галузь, тому громадянам 49 країн тепер буде легко отримати візу цієї країни. У цей список увійшла і Україна.

Саудівська Аравія закликала іноземні компанії інвестувати в її туризм, який, як тут сподіваються, забезпечить 10% валового внутрішнього продукту до 2030 року.

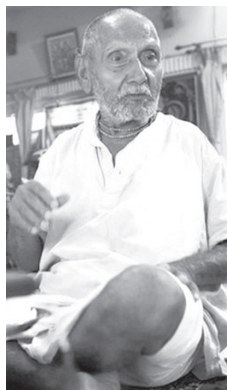
Віза буде коштувати 80 доларів, а видавати її будуть при в'їзді в країну.

Але туристам доведеться дотримуватися деяких правил. Так, вони не зможуть купити алкоголь, оскільки на території країни діють закони шариату. Іноземні жінки можуть не носити абайю (традиційне для мусульманок плаття до підлоги з довгими рукавами чорного кольору). Однак жінки тут не повинні носити відвертий одяг і прилюдно оголюватися. Навіть на пляжі! Жінкам можна подорожувати в Саудівську Аравію без супроводжуючих — родичів чоловічої статі.

Поки що всім туристам буде закритий в'їзд у священні для мусульман світу міста Мекку і Медину.

Раніше Саудівська Аравія була закрита для туризму. У країну іноземці могли потрапити тільки з питань бізнесу і для паломництва в Мекку і Медину. У 2018-му році з'явилася можливість оформити електронну візу для відвідування спортивних заходів і концертів на території країни.

Найстаріший житель планети — 123-річний монах з Індії

Співробітників аеропорту Абу-Дабі, ОАЕ, здивував 123-річний індійський монах Свами Шивананда. Ймовірно, найстаріший житель планети прямував із рідного краю в Лондон з пересадкою в Дубаї. Згідно з паспортом, він народився 8 серпня 1896 року в індійському місті Калькутта.

Свами Шивананда виглядає набагато молодшим за свої роки. За словами чоловіка, секрет його довголіття — його дисципліна, особливо щодо харчування, і відмова від одруження. Свами не вживає їжу зі спеціями, харчується дуже просто — відварені продукти без масла або прянощів. Щодо стриманості у їжі, то довгожитель не вживає навіть молоко і фрукти, вважаючи їх «вишуканою їжею».

Втрати

Карел Готт

У Празі на 81-му році життя помер один з найвидатніших естрадних співаків планети «чеський соловей» Карел Готт (14. 07. 1939 — 01. 10. 2019). Єдиний співак колишнього соціалістичного табору, якому вдалося прорвати «залізну завісу» тих часів і виступати та випускати альбоми своїх пісень на Заході, по країнах і континентах. Унікальний тенор, надзвичайно широкий спектр жанрів — від класичних арій і музичного фольклору до джазових композицій та сучасних пісень принесли йому світову славу.

Карел закінчив Празьку консерваторію по класу «оперний спів». Професійну кар'єру розпочав 1962 р. як джазовий співак, з 1963 року — артист празького театру «Семафор». Десятки років визнавався кращим співаком Чехословаччини, потім Чехії, видав близько 250 альбомів пісень, за які отримав десятки відзнак — «золотих», «срібних» і «платинових» дисків.

Співав на кількох мовах. Відомий також як кіноактор, художник. Не раз виступав з гастролями в Україні. Останній концерт Карела Готта у нас відбувся навесні 2006 року в Національній опері України.

Метро Риму почало безкоштовно возити пасажирів

за пластикові пляшки

Кожен, хто бажає безкоштовно проїхати, повинен переробити стільки-то пластикових пляшок на спеціальних автоматах, встановлених на трьох станціях метро.

Таку акцію мерія запустила ще в липні, після чого пасажирів переробили понад 250 тис. пляшок. Кожна така машина здатна переробити 20 тис. пляшок в день, а в середньому кожен пасажир приносить з собою по 15-20 штук.

Але щоб проїхатися римської підземкою, столичні жителі повинні ще завантажити на свої смартфони відповідну програму, в якій потрібно фіксувати кількість зданих на переробку пляшок.

Рим став першою столицею в Євросоюзі, яка запустила таку екологічну акцію. Подібні схеми вже діють у Пекіні і Стамбулі.

Туризм нетрями злиднів

Сайт TripAdvisor назвав екскурсію по нетрях Дхараві найпопулярнішим туристичним маршрутом в Індії.

Більшість туристів приїжджає із США, Великої Британії та Австралії.

Дхараві розташовані на дорогій землі в самому центрі найбільшого міста Індії — Мумбаї. У його нескінченних вузьких вулицях, майстернях і тісних халупах туляться близько мільйона осіб. Там є громадські туалети і колонки з водою, але із санітарією все погано: вздовж вулиць можна побачити відкриті стічні канали.

Залежно від бюджету на деякі екскурсії можна поїхати в авто з кондиціонером. А ось знімати в цих районах можуть і не дозволити: деякі туркомпанії вважають, що через фотографування люди, які живуть тут, почуваються ніяково.

Організатори подібних екскурсій стверджують, що побачене туристами може змінити їхнє ставлення до життя в нетрях. Інші розглядають свій бізнес як складову доброчинності, спрямовуючи частину коштів на освітні програми для жителів нетрич.

Індія лише недавно долучилася до цього туристичного тренду. У Бразилії та ПАР подібні походи в нетрі практикуються досить давно.

В Японії почали вирощувати банани з їстівною шкіркою

Виробники, які серйозно постраждали від аварії на АЕС Фукусіма (Японія) у 2011 році, вперше зібрали партію високоякісних бананів і очікують, що відновлять сільськогосподарське виробництво в місті.

Незвичні банани з їстівною шкіркою були вирощені в містечку Хіроно. Ціна одного банана становить близько 300 ієн, що еквівалентно 2,8 долара. Шкірку банана можна також з'їсти.

Вихід в продаж унікального банана — довгоочікуваний момент для місцевих фермерів і жителів. Місто розташоване на тихоокеанському узбережжі, де місцеві продажі сільськогосподарської продукції різко впали після ядерної аварії на Фукусімі, викликаній землетрусом і цунамі.

Місцеві жителі вважають це першим кроком до відновлення сільського господарства після катастрофи 2011 року і планують виростити близько 200 тис. бананів протягом наступних трьох років.

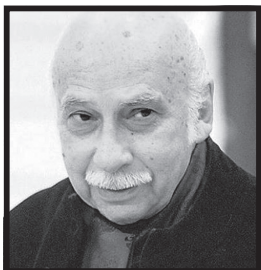
Шість слонів загинули, коли намагалися врятувати слонення і одне одного

Це трапилося біля водоспаду в національному парку Као Яй в Таїланді.

Трирічне слонення послизнулося біля водоспаду і впало у воду. Пізніше співробітники заповідника виявили його тіло, а також тіла ще п'яти слонів, які імовірно, кинулися на допомогу.

Науковці зазначили, що слони вразливі до емоційних потрясінь і здатні відчувати горе. Також вони дуже покладаються на своє стадо задля виживання.

Гія Канчелі

У Тбілісі на 85-у році життя помер видатний грузинський композитор Гія Канчелі (10. 08. 1935 — 02. 10. 2019).

Закінчив Тбіліську консерваторію у 1963 році, там же працював викладачем. З 1971 року — завідувач музичною частиною головного театру Грузії — Тбіліського ім. Шота Руставелі.

Написав сім симфоній, багато іншої симфонічної музики, оперу, твори для хору.

Мільйонам глядачів і слухачів Гія Канчелі відомий, як автор музики до десятків кінофільмів та театральних вистав. Зокрема, таких дуже популярних фільмів, як «Не сумуй», «Міміно», «Кін-дза-дза». Блискучу, колоритну музику, що відтворює старий Тбілісі кінця 19 століття, композитор написав до спектаклю «Ханума» за п'єсою А. Цагарелі, поставленому в Ленінград-

ському Великому драматичному театрі його головний режисером Георгієм Товстоноговим. Багато співпрацював з видатним режисером Р. Стуріа у театрі ім. Ш. Руставелі. Написав музику до багатьох вистав за п'єсами Шекспіра («Гамлет», «Король Лір», «Макбет», «Річард III», «Буря», «Комедія помилок», «Дванадцята ніч»). Також до вистави «Матінка Кураж і її діти» Брехта у Національному театрі Сервантеса в столиці Аргентини Буенос-Айресі.

Мав добрі творчі зв'язки і з Україною. Зокрема, написав музику до вистави «Цар Едіп» за п'єсою Софокла, яку поставив Р. Стуріа в нашому столичному Національному театрі ім. І. Франка.

Гія Канчелі рішуче засуджував агресивну політику Росії, зокрема, розв'язану нею війну проти Грузії у 2008 році і агресію проти України.

Цікаві й маловідомі факти

На ставці Гітлера під Вінницею знайшли підземні бункери на чотири поверхи

Вінницький обласний краєзнавчий музей отримав детальний звіт за результатами досліджень центральної частини території ставки Адольфа Гітлера «Вервольф» у селі Стрижавка під Вінницею.

Фахівці з Інституту прикладних проблем екології, геофізики і геохімії, які вивчали пам'ятку, підтвердили розташування «підземних рукотворних об'єктів», тобто приміщень у чотири поверхи.

Ставка мала не лише наземні, а й підземні бункери завглибшки до 10—12 метрів. Верхній поверх розташований на глибині приблизно 2,5 м під землею, а висота кожного поверху становить 1,8 метра.

«Коли 2011 року ми відкривали Історико-меморіальний комплекс жертв нацизму на території ставки Гітлера, який нині підпорядкований нашому музею, то не мали жодних документів, креслень і навіть фото цього об'єкта. Востаннє масштабні дослідження (наприкінці 1980-х років) там проводили спеціалісти група «Гермес» із Москви.

Усі висновки вони забрали, і хоч ми неодноразово до них зверталися, жодної інформації нам так і не надали, — коментує Катерина Висоцька з музею. — Досить довго побутувала думка, що коли ставку підірвали, то знищили не лише наземні, а й підземні приміщення.

Але торік ми мали зустріч з директором Інституту прикладних проблем екології, геофізики та геохімії Миколою Якимчуком. Заговорили про дослідження. Спеціалісти зі столиці приїздили кілька разів, з апаратурою, сканували територію, брали зразки ґрунту з різної глибини, бетону, піску.

Завдяки виконаній роботі тепер ми точно знаємо, що на ставці є велике підземне приміщення. На дослідженій ділянці вони виявили чотири поверхи бункерів з тунелями.»

Катерина Висоцька додає, що говорити про якісь розкопки на сьогодні зарано, бо невідомо, що є на нижніх поверхах і чи безпечні ті речовини. Лише після того, як будуть зроблені всі дослідження, можна буде шукати фахівців, які спеціалізуються на фортифікаціях періоду Другої світової війни.

Білоруські талери так і не стали валютою

У Музеї сучасної білоруської державності в Мінську відкрилася виставка, присвячена річниці білоруської валюти.

На виставці вперше показали рідкісні ескізи, за якими могла бути створена перша національна білоруська валюта. Розробляти концепцію власних грошей почали ще в 1990 році. Питанням займалася влада тоді ще радянської республіки. Банкноти планували назвати талерами, а монети — грошами.

На купюрах вирішили помістити зображення знаменитих білоруських діячів — поетів, вчених, політиків, воєначальників, князів Великого князівства Литовського. На зворотному боці — архітектурні композиції відповідної епохи. До випуску планувалося дев'ять номіналів: 1, 3, 5, 10, 25, 50, 100, 500 і 1000 талерів.

— Ці гроші були витвором мистецтва, але було абсолютно неможливо це надрукувати. Гроші — це компроміс між мистецтвом, технологією, а часто ще й політикою. До того ж дизайн і назву «талер» комуністи Радт Міністрів не могли прийняти. Згідно з їх вченням, історія Білорусі почалася в 1917 році, які вже тут великі князі! — говорить експерт-керівник Держзнаку БРСР Сергій Слабченко.

Саме тому стати національною валютою талери так і не змогли. Більшість депутатів проголосувало проти цієї концепції, і її розробники на знак протесту припинили подальшу роботу над створенням перших білоруських грошей. У результаті в 1992 році побачили світ білоруські рублі (в народі «зайчики»). Отже, білоруська валюта і далі називається на радянський лад, як і російська, — рублі і копійки.

В Ізраїлі знайшли стародавнє місто, якому понад 5 тисяч років

Руїни древнього міста знайшли випадково під час підготовки до будівництва автомагістралі, що мала проходити біля міста Хариш за 50 кілометрів на північ від Тель-Авіва.

Вчені вважають, що руїнам понад п'ять тисяч років. Древній мегаполіс займає приблизно 65 гектарів, жили в ньому близько шести тисяч осіб. Археологи розкопали площі, дренажні та складські споруди міста, храм.

Археологи досліджують місто Київської Русі

У селі Литовеж Іванічівського району Волинської області під час розкопок у вересні дослідили древнє городище. Археологи виявили, що укріплення міста спорудили в період пізнього Середньовіччя.

— Це городище цікаве тим, що, можливо, є залишками давньоруського літописного міста Всеволожа, — каже науковець Сергій Панишко. — Всеволожів на Русі було два: один на Волині, другий на Чернігівщині. Із XVI століття це городище належало князям Чорторийським. На цій території був замок і окремо місто.

Городище розташоване на березі річки Західний Буг і пов'язане з балтійською водною системою. Можливо, через нього проходили шляхи давніх греків. Розташування міста на березі річки полегшувало його участь у торгівлі, зокрема, в напрямку польського Гданська.

Нині городище руйнується течією Західного Бугу і розкопками чорних копачів.

Науковці сподіваються на те, що місцева об'єднана громада не втратить інтересу до цієї пам'ятки і вони зможуть продовжити дослідження.

У Києві після реставрації відкрито храм Спаса на Берестові

28 вересня після тривалої реставрації відкрито храм Спаса на Берестові — пам'ятку архітектури XI—XII століття, яка входить до складу Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника і відповідно до списку об'єктів Світової спадщини ЮНЕСКО (з 1990 року).

культурного заповідника за приватні, меценатські кошти.

Українські вчені вважають, що церква Спаса на Берестові (Берестове тоді було місциною на околиці Києва, де розташовувалася одна з княжих резиденцій) була зведена за правління київського князя Володимира Монома-

Ініціатором та замовником реставраційних робіт виступила громадська організація «Андріївсько-Пейзажна ініціатива». Її співзасновниця та керівниця Марина Соловйова повідомила, що реставрація тривала понад два роки. Проект розробила Тетяна Філіпова. Основним принципом реставрації зробили консервацію, спрямовану на максимальне збереження пам'ятки.

Роботи здійснено за підтримки Міністерства культури, міської держадміністрації, Києво-Печерського історико-

ха між 1113 і 1125 роками як головний собор Спасо-Преображенського монастиря.

В інтер'єрі храму збереглися розписи XVII сторіччя, віднайдені фрагменти фресок XII сторіччя. У 1640—1644 роках зусиллями Київського митрополита Петра Могили будівля церкви, від якої до того часу залишилася тільки західна частина, була відновлена в стилі українського бароко. На початку XIX ст. прибудована триярусна дзвіниця в стилі класицизму.

Вчені сподіваються прочитати папіруси, що пережили виверження Везувію

Американські дослідники заявили, що за допомогою нової технології зможуть прочитати древні сувої, що збереглися після виверження Везувію в 79 році нашої ери.

Виверження вулкану повністю зруйнувало римські міста Помпеї, Геркуланум і Стабія і поховало під попелом і жителів цих міст, і чудову бібліотеку. У ній зберігалися сувої з папірусу, які згодом вдалося знайти

археологам.

Ці сувої сильно обвуглилися, але на них можна побачити ледь помітний текст. Однак якщо спробувати розгорнути папірус, він розсиплеться.

Завдяки інноваційному підходу, що поєднує використання штучного інтелекту і високоенергетичного рентгенівського випромінювання, у вчених з'явилася надія прочитати, що написано в свитках.

Два нерозгорнутих сувої, що належить дослідити, зберігаються у Французькому інституті в Парижі і є частиною дивовижною колекції з приблизно 1800 документів, які були виявлені в 1752 році під час розкопок Геркуланума.

Ці сувої в сукупності представляють собою єдину збережену до наших днів давню бібліотеку. Велика частина документів зберігається в музеї Неаполя.

Вважається, що вілла, на території якої вони були знайдені, належала тестю Юлія Цезаря.

За минулі роки фахівці намагалися різними способами розгорнути сувої. Деякі з них в результаті були знищені, а сам процес розгортання призводить до вицвітання чорнила.

Дослідженнями керує професор кафедри інформатики Університету Кентуккі Брент Сілс. Він та його команда раніше застосували високоенергетичне рентгенівське випромінювання, щоб прочитати текст з пергаменту давньоєврейською мовою,

якому близько 1700 років. Документ був знайдений у священному ковчезі синагоги в Ен-Геді в Ізраїлі і містить текст з біблійної книги Левит.

Сувій з Ен-Геді написаний чорнилом на металевій основі, яке можна роздвигати в рентгенівських променях.

Сувої ж Геркуланума імовірно написані чорнилом на основі деревного вугілля або сажі, тобто за хімічним складом вони мало відрізняються від папірусу, і рентгенівське випромінювання нічого не виявить.

Тому команда вчених розробила нову технологію для вивчення тексту сувої. Вона включає в себе використання високоенергетичного рентгенівського випромінювання і штучного інтелекту (машинного навчання).

Комп'ютеру показують фрагменти сувої з написами, видимими неозброєним оком. Таким чином виробляється алгоритм машинного навчання. Згодом комп'ютер зможе виявляти і вивчати різницю між порожніми і заповненими текстом ді-

лянками папірусу при рентгенівському скануванні, зокрема визначатиме відмінності в структурі волокон папірусу.

За словами Сілса, прочитане на свитках дозволяє припустити, що на них можуть бути записані принципи філософського вчення Епікура, яке з початку 1 століття до нашої ери поширилося на Рим.

Сувої можуть містити також латинський текст, бо в класичних римських бібліотеках були і грецька, і латинська секції. З цієї думкою згоден і папіролог з Оксфордського університету доктор Дірк Оббінк, який бере участь в дослідженні.

«Торік серед папірусів Геркуланума було виявлено новий твір Сенеки Старшого. Можна тільки припускати, які ще відкриття обіцяє нам подальше розшифровування», — заявив вчений.

Оббінк сподівається, що сувої можуть містити і втрачені твори, наприклад вірші Саффо або трактат полководця і політика Марка Антонія.

Один із сувоїв з Геркулануму

Депортації у Московії, Росії і СРСР

В Україні нині відзначається 75-річчя однієї з трагічних сторінок нашої історії — депортації українців із їхніх етнічних земель: Лемківщини, Холмщини, Надсяння, Південного Підляшся, Бойківщини, Любачівщини в Польщі.

Одним із підсумків Другої світової війни стало встановлення нових державних кордонів у Європі, зокрема між СРСР і Польщею. Водночас комуністична влада обох країн запланувала, щоб після зміни кордонів українці Польщі опинилися в УРСР, а поляки України — в Польщі. Так постало питання «обміну населенням».

Хоча спочатку йшлося виключно про добровільний переїзд людей, але насправді це обернулося примусовим виселенням і насиллям, одним із злочинів тоталітаризму.

Депортації тривали з 1944 до 1951 рік. В рамках цього була і сумнозвісна Акція «Вісла» — виселення у 1947 році українців зі східних земель Польщі на північний захід країни.

Але оскільки комуністична Польща кілька повоєнних десятиліть була лише сателітом Радянського Союзу, то **варто згадати про історію депортацій на теренах СРСР і його попередників**.

Колишня комуно-імперія під назвою Союз Радянських Соціалістичних Республік була державою суцільних депортацій. Нинішня Російська Федерація, яка юридично оголосила себе при розпаді Союзу його правонаступницею, зберегла цю ідеологію.

Але і Радянський Союз, у свою чергу, був фактично **правонаступником Російської імперії**, хоч начебто ліквідував її державність та ідеологію. Насправді ж, більшовики, у яких одним з гасел здійсненого ними Жовтневого перевороту було так зване «Право націй на самовизначення аж до утворення власних держав» і які іменували царську Росію тюрмою народів, доволі швидко повернули ці народи у таку ж тоталітарну тюрму. Лише під езусітськими гаслами «рівності і братерства». Вже за 5 років після Жовтня, у грудні 1922-го, формально досі незалежні кілька держав на уламках імперії так би мовити «добровільно» об'єдналися у **новітню імперію, комуністичний СРСР**.

Та, у свою чергу, і Російська імперія була державою депортацій. Вона була за своєю генезою **правонаступницею азійської монголо-татарської Золотої Орди**. Адже саме з улусу орди — Москви генерувала ця в майбутньому супердержавна, спочатку у вигляді Московського князівства, потім Московського царства, потім держави під вкраденою у нас, у Київській Русі, назвою Росія.

Залишається нагадати, що і Золота Орда була свого роду депортацією. Адже онук Чингіз-ха-

на, творця гігантської Монгольської імперії, хан Батий утворив із фактично депортованих з корінної Монголії плюс завойованих народів за суттю незалежну від імперії нову державу — Золоту Орду. Її шовіністична психологія «обраних», які мають іти «до останнього моря» і завоювати все, куди дійдуть копита їх коней (нині трансформованих у гусениці російських танків), передалася і московсько-російській імперії. Адже все її неймовірно розширення, всі завоювання стали наслідком одного з різновидів депортації. Нічим іншим, як нею було перекидання озброєних людей з центру метрополії на дальні землі для їх завоювання, а водночас — депортація завойованих народів з їх корінних земель.

Класичний приклад — так зване підкорення Сибіру Єрмаком. За суттю, військо отамана Єрмака Тимофійовича — це були озброєні банди злочинців, перед якими цар Іван Грозний поставив ультиматум: або тюрма чи смертна кара, або здобуття для царства нових земель. І, звичайно, ці депортовані бандити мали після завоювання цих земель їх освоювати.

Переїдімо від давнини до історії власне СРСР, яка була історією суцільних депортацій. І ця депортація стала **реальним, а не демагогічним проявом радянської національної політики**. Вона являла собою насильницьке переселення громадян за національною ознакою у віддалені місцевості СРСР, у фактичне ув'язнення. Загалом від цих вимушених переселень постраждало близько 6 мільйонів людей. Внаслідок цього до півтора мільйона їх загинули, інші були приречені на жалюгідне виживання.

Радянська депортаційна політика почалася з виселення козаків — учасників білого руху, і великих землевласників. Жертвами радянських депортацій стали козаки Терської області, які в 1920 році були виселені і відправлені в інші місцевості Північного Кавказу, на Донбас, на Крайню Північ. Їхню землю було передано чеченцям та інгушам, які, і ось гримаси історії, пізніше також були депортовані. У 1921 році Російська радянська федерація депортувала козаків-«куркулів» із Семиріччя.

У 1922 році депортувала, уже за кордон, видатних гуманітаріїв. **Ця каральна акція увійшла в історію під назвою «Філософський корабель»**. В реаліях під цим об'єднаним «кораблем» йшлося про кілька транспортів, якими з країни було депортовано інтелектуальний цвіт нації. Ініціатором каральної акції став вождь режиму Володимир Ленін, котрий все життя числився інтелектуалом.

У травні 1922 року, коли так звана громадянська війна була вже завершена і комуністичний режим постав на всій терито-

рії колишньої імперії, за винятком Польщі і Фінляндії, Ленін запропонував замінити деякі брутальні каральні операції на так би мовити «інтелектуальну»: депортацію за кордон ідеологічних супротивників — філософів, професорів, письменників, релігійних діячів.

У вересні — листопаді 1922-го року з Петрограду двома пароплавами були відправлені у вигнання в Європу близько 200 відомих інтелектуалів. Також з формально ще незалежної Української соціалістичної республіки група інтелектуалів була вислана через одеський порт в Туреччину, у Константинополь. Ще одна група — потягами з Москви у Латвію та Німеччину. У грудні також у Німеччину було вислано групу інтелектуалів з Грузії.

Депортованих змушували подавати заяви на начебто добровільний виїзд, підписку, в якій їх попереджували про розстріл у випадку повернення додому. Була встановлена повна заборона на вивезення майна, його конфісковували, в тому числі книги. Разом з інтелектуалами висилалися і члени їх родин.

Серед депортованих були такі видатні постаті, як філософ, релігійний діяч Микола Бердяєв, професор Київського політехнічного інституту Сергій Булгаков, історик Нестор Котляревський, відомий юрист Михайло Осоргін, юрист і громадський діяч Питирим Сорокін.

Тих, хто відмовився їхати на чужину, репресували, декого й розстріляли. Так, був ув'язнений у концтабір, де згодом розстріляний видатний вчений, священик, богослов, письменник Павло Флоренський.

Чисельно це була не така велика депортація, але так знищувався **інтелектуальний прошарок народу**.

У 1925—1928 роках, уже в утвореному в грудні 1922-го Радянському Союзі, цій відновленій Російській імперії, Москва провела так званий **перерозподіл кордонів**. Від України, причому це подавалося і як добровільне рішення Української радянської республіки, було відірвано етнічні українські землі Білгородщини, Орловщини, Дону, Кубані. Це окрема тема, і ми завжди маємо пам'ятати про цю, так би мовити, депортацію цілих наших земель, як і перед цим Стародубщини на Брянщині. Але влада провела і зачищення цих земель від українців. Сотні тисяч їх були вислані аж на Далекий Схід, на так звані Зелений, Малиновий та Сірий Кліни.

У 1930-ті роки влада СРСР відмовляється від попереднього загравання в національній політиці, проявом чого у 20-ті роки була й так звана часткова українізація у нас суспільного життя. Ліквідовуються культурні, а в ряді випадків і політичні автономії окремих народів й етнічних груп.

Насильницька колективізація кінця 20-х — початку 30-х років супроводжувалася **депортацією, засланням у Сибір і на Північ тисяч і тисяч так званих куркульських родин українців**.

З весни 1935-го з прикордонних районів на північному заході СРСР були примусово виселені місцеві жителі, здебільшого фіни. Також були примусово виселені до Казахстану поляки та німці Пулинського німецького району.

У вересні 1937 року на підставі спільної постанови Раднаркому і ЦК партії більшовиків 172 тисячі етнічних корейців були виселені із прикордонних районів Далекого Сходу. Одною з головних причин були військові приготування тут для подальшої агресії СРСР.

В час Великого терору, з кінця 1937 року поступово були ліквідовані всі національні утворення за межами титульних республік і областей, тут було згорнуте викладання й випуск літератури на національних мовах.

Із захопленням Радянським Союзом Західної України, Західної Білорусі та Прибалтики у 1939—1940 роках, депортації торкнулися і народів, що мешкали на цих землях. Їх висилали на Північ, а також у Казахстан. З щойно приєднаних до СРСР земель Західної України та Західної Білорусі, де також проводилася насильна колективізація, було депортовано тисячі тих же так званих куркульських сімей. Депортація торкнулася і країн Прибалтики, **які начебто добровільно увійшли до СРСР, а насправді були ним анексовані**. Зокрема, в середині червня 1941 року, буквально перед самим початком війни СРСР з Німеччиною, з Литви було вислано у віддалені райони Сибіру і Крайньої Півночі близько 34 тисяч чоловік.

Депортації продовжилися і після початку цієї війни. 28 серпня 1941 року була ліквідована Автономна республіка німців Поволжя. 367 000 німців було депортовано у республіку Комі, на Урал, у Казахстан і Сибір. Були депортовані також представники народів, країни яких входили в німецьку коаліцію (угорці, болгар, фіни).

У 1943—1944 роках були проведені масові депортації калмиків, балкарців, інгушів, чеченців, ногайців, турків-месхетинців, понтийських греків — в основному за обвинуваченням в колабораціонізмі, **поширенням на весь той чи інший народ**. Тяжким злочинком комуно-радянського режиму стала депортація кримсько-татарського народу у травні 1944 року зі щойно звільненого Криму.

Після так званого розвінчання культу особи Сталіна у 1956 році, цієї спроби якось підфарбувати тоталітарний режим СРСР, влада змушена була піти на часткову реабілітацію репресованих і депортованих. У 1957—1958 роках були від-

новлені національні автономії калмиків, чеченців, інгушів, карачаївців і балкарців; цим народам було дозволено повернутися на свої історичні території.

Втім, навіть у цей період значній частині репресованих народів (поволзькі німці, кримські татари, турки-месхетинці, греки, корейці й ін.) ще не були повернені ні національні автономії (якщо такі були), ні право повернутися на історичну батьківщину.

І лише на фініші Перебудови 14 листопада 1989 року Декларацією Верховної Ради були реабілітовані усі депортовані народи, визнані незаконними й злочинними репресивні акти проти них. У 1991 р. був ухвалений закон про реабілітацію репресованих народів.

У лютому 2004 року Європарламент визнав факт депортації чеченців та інгушів у 1944 році актом геноциду.

Хотілося б, щоб таким геноцидом Європа визнала і депортацію кримсько-татарського народу, і, звичайно, **депортації мільйонів українців**.

На завершення — про шовіністичну, так би мовити, депортаційну ідеологію нинішньої Російської Федерації, спадкоємиці в політичному, ідеологічному плані Радянського Союзу, Російської імперії, Московії, Золотої Орди. Чим, як не депортаціями були тисячі біженців, що стало наслідком російських воєн на Кавказі, мова про дві війни проти народу Ічкерії — Чечні, про війну проти Грузії у 2008 році.

На міжнародній арені фактично до депортацій, тобто сотень тисяч чи й мільйонів біженців, призвела агресивна політика СРСР, коли він **десятиліттями вів війни в десятках країн світу**.

А щодо України, то хіба не є фактичною депортацією такий тяжкий наслідок російської агресії проти нашої держави, на доповнення, звісно, до тисяч вбитих і пораних, як півтора мільйони біженців з охопленого війною Донбасу і окупованого Криму. Ми, звичайно, не називаємо цю величезну кількість людей депортованими. Але чому не називаємо їх і біженцями, лукаво вживаючи термін «внутрішньо переміщені особи».

Отже, вся історія Радянського Союзу і його попередників і продовжувача — це мільйони «внутрішньо» або й зовнішньо переміщених людей, негодних тоталітарному режиму. І провадилось це не лише з якихось військових, політичних чи економічних мотивацій. Це була **тоталітарна ідеологія змішування націй**, за формулою з відомої пісні: «Наш адрес — не дом і не улица, наш адрес — Советский Союз».

Висновок один — рішуче прощання з тоталітаризмом у всіх його формах, зміцнення нашої незалежної Української держави.

Підготував Петро АНТОНЕНКО

Виставка розвінчує радянські міфи і лікує від ностальгії

У Києві в Музеї Івана Гончара відкрилася виставка «Battle of memories: міфи та реалії радянської доби».

Порожні вітрини продовольчих магазинів, у яких замість продуктів — звичні для брежнєвської епохи таблички «ушла на базу» і «яиц нету», тепер вже «доісторичні» пральні дошки і праски (звичних сьогодні Siemens тоді не було навіть у уяві будівників комунізму), а ще парадні портрети «дорогого Леоніда Ілліча», книги його авторства «Малая земля», вирізьблені з магічного каменю чароїт, гасла «СССР — оплот мира», «Партия не была и не может быть безразличной к идейной направленности нашего искусства» й інші, як компенсація за сіру буденність і безкінечні щоденні черги в магазинах за майонезом і цукерками в коробках, шпротами, «Шампанським», «Російським» сиром і ковбасою «Салюм» (правда, ці делікатеси народ міг дістати тільки що на великі свята, День Жовтневої революції, Новий рік і 8 Березня), — все це в експозиції виставки.

У кількох залах здебільшого звичайні ужиткові речі, якими користувалися в добу, за якою, як «епохою рівних можливостей і соціальної рівності», все ще тією чи іншою мірою ностальгують, як каже, посилюючись на соціологічні опитування, співкураторка виставкового проекту, співробітниця Українського інституту національної пам'яті Наталія Іванченко, майже 30 відсотків українців.

Якщо зняти рожеві окуляри радянської пропаганди, то відвідувач виставки побачить нужденність і безправність простого народу. Ілюстрацією цієї нужденності є інтер'єр міської кухні, виставленої на огляд. На кухні простенькі меблі, шафа і стілки, на якому сіро-біла тарілка з надписом «Общепит», алюмінієва ложка, гранчак, у шафі пляшки з-під горілки, поряд традиційна закуска радянського обивателя — плавлений сирок «Дружба». На газовій пли-

ті стоять старезний важкий емальований чайник і каструлька, до кришки якої, для зручності, припасовано корок. Все як було у 70-ті і 80-ті, і ніяких тобі кухонних комбайнів, тостерів, електрочайників, мікрохвильовок, красивого посуду, якого сьогодні на кожній кухні вже ставить нікуди.

У романтизоване розповідями про дешеве морозиво соціалістичне минуле повертають відвідувача виставки й інші експонати — важкий, з натурального дерева стіл чиновника, що підкреслював його статус і вимагав зверхності над простим прохачем, дефіцит тих часів — джинси американської фірми «Wrangler», бразильська кави, платівка із піснями «Бітлз», що у не такі вже й далекі 80-ті були мрією з мрій радянської молоді і які можна було придбати хіба що у порушення радянських законів, у підворотні у «фарцовщиків» чи у спекулянтів.

Окремі стенди присвячені генеральному секретарю ЦК КПРС Леоніду Брежнєву, епоху якого хтось називає «соціалістичним раєм», а хтось періодом застою і стагнації. Раєм та доба, звичайно, видавалася партфункціонерам і чиновникам, які мали спецпайки і можливість купити без запису у чергу килими, меблі, отримати путівку у найкращий санаторій. Мільйонам рядових членів «суспільства рівних можливостей» навіть, щоб придбати ту простеньку кухню та нехитре начиння треба було добре попрацювати, а для тогочасного сільського мешканця це було з області нездійснених бажань.

Ситі коліщата системи тварили культ особи престарілого генсека, який згорнув усі демократичні перетворення, розпочаті Хрущовим, і тримався за владу, навіть будучи неідеальним політиком. Жертвами його тоталітарної політики стало чимало поетів, письменників, учителів, людей інших професій, яких за любов до України, виступи проти тотальної русифікації і політичних репресій, кидали за ґрати чи вбивали, як композитора Во-

лодимира Івасюка чи художника Аллу Горську.

В окремій залі розташовані портрети й історії дисидентів, які не увірвали у «соціалістичний рай» — Василя Стуса, Василя Овсієнка, Івана Світличного, В'ячеслава Чорновола й багатьох інших.

Наталія Іванченко зазначає, що для показу взяли 60—80-ті роки, адже сталінські часи все-таки пов'язують із репресіями і жахіттями, а пізніший період асоціюється з епохою Леоніда Брежнєва.

— Пам'ять про Радянський Союз у головах людей закарбувалася по-різному. Одні пам'ятають ковбасу по 2.20, інші — тюремні ув'язнення, — каже Наталія Іванченко. — На виставці ми намагаємося показати, якою насправді була пропаганда і якою була дійсність. Адже ця пам'ять часом не відповідає фактажам, не є

об'єктивною, але й досі впливає на наше сьогодення і наше майбутнє. Ця виставка є спробою запустити процес внутрішньої декомунізації. Це спроба очистити свідомість людей, звільнити її від тих фальшивих цінностей, які лишилися з радянських часів.

В основу виставки лягла колекція раритетів радянської доби, зібрана працівниками музею історії міста Кам'янського Дніпропетровської області, де й народився Леонід Брежнєв.

Директорка музею Наталія Буланова зазначає, що одним з найбільших міфів тієї доби був міф про соціальну справедливість та рівність.

— Вважається, що за радянської доби для радянської людини були доступні всі цінності. Цей міф так укорінився у свідомість, що подолати його важко. Реально ніхто не задумувався, в якому оточен-

ні тоді існувала «маленька людина». Що це була диктатура, яка чітко характеризується вертикаллю влади.

Представлені раритети спростовують ще один радянський міф про те, що СРСР — «голуб миру». Під час правління Брежнєва в еконіміці домінував військово-промисловий комплекс, а «мирна» країна учинила у 1968 році окупацію Чехословаччини, розв'язала війну в Афганістані.

Організатори виставки, що проходить за підтримки Українського культурного фонду, зазначають, що вона перш за все спрямована на молодь, яка не жила у 60—80-ті і про «радянський рай» знає з радянських фільмів та спогадів людей, що, може, не так ностальгують за дешевою ковбасою, як за своєю юністю. Мета заходу — привести у дію механізми здорового скепсису щодо нав'язування світоглядних позицій і кліше.

— В умовах російської агресії та інформаційної війни цей проєкт має стати пересторогою проти маніпуляції людською свідомістю та спонукати до критичного мислення, — каже Наталія Буланова.

У рамках заходу вперше в Україні відбулася презентація дослідження професорки Бременського університету Сюзанни Шаттенберг «Леонід Брежнєв. Величчя і трагедія человека и страны». Для студентів і школярів у музеї передбачена освітня програма, через яку вони зможуть відчувати життя «простого радянського школяра» і дізнатися, що могли бачити, читати, яку музику слухали їхні ровесники у радянську добу, а також кураторські екскурсії. Для регіональних музеїв — запланований семінар за участі міжнародних спікерів, адже, як кажуть організатори виставки, чимало музейних колекцій, зберігаючи раритети радянської доби, все ще прославляють криваву імперію та її вождів.

Світлана ЧОРНА

«Голос України», 28. 09. 2019

Кати самі ставали «ворогами народу» і були знищені Як Сталін призначав «ворогів народу» на посади катів

2 листопада 1937 року Політбюро затверджує список голів «трійок» із 16 осіб [«трійки» — позасудові органи репресій в СРСР під час Великого терору. Складалися з функціонера НКВД, секретаря обкому партії та прокурора—ІП].

На спискові віза «За. Й. Сталін», а також візи Молотова і Кагановича.

Решту членів Політбюро опитали телефоном. Склад ухвалено одногосно. Як же склалася доля цих відповідальних працівників із величезними повноваженнями вирішувати, кого з радянських громадян варто розстріляти?

З представленої списку, схваленого Сталіним, 11 чоловік розстріляли, 2 померли у в'язниці, 1 помер у таборі, 1 не був засуджений, але скінчив життя самогубством, 1 відсидів 15 років і вийшов на волю живим.

Так, 15 людей з-поміж 16, призначених Сталіним, виявилися «ворогами народу». Виходить, що наступним треба було розстріляти Політбюро на чолі зі Сталіним. Як можна пояснити, що вони призначали на головні каральні посади людей, 94% яких були ворогами?

Наседкін Олексій Олексійович (1897—26.01.1940) — співробітник органів державної безпеки, майор ДБ (1938) — заарештований 20 грудня 1938 року. Розстріля-

ний. Не реабілітований.

Дейч Яків Абрамович (1898—27.09.1938) — співробітник органів державної безпеки, комісар ДБ III рангу (1935). Заарештований 29 березня 1938 року. Помер у в'язниці під час слідства. Не реабілітований.

Журавльов Віктор Павлович (1902—01.12.1946) — співробітник органів державної безпеки, старший майор ДБ (1938). У 1944—1946 роках в Управлінні будівництва Далекої Півночі НКВД СРСР. Покинув життя самогубством 1 грудня 1936 року.

Гречухін Дмитро Дмитрович (1903—23.02.1939) — співробітник органів державної безпеки, майор ДБ (1938). Заарештований 3 грудня 1938 року. Розстріляний. Не реабілітований.

Хворостян Віктор Васильович (1903—21.06.1939) — співробітник органів державної безпеки, майор ДБ (1937). Заарештований у лютому 1939 року. Помер у Бутирській тюрмі (Москва). Не реабілітований.

Апресян Деренік Захарович (1899—22.02.1939) — співробітник органів державної безпеки, майор ДБ (1936). У листопаді 1938 року заарештований. У лютому 1939 року Військовою колегією Верховного суду СРСР засуджений до найвищої міри покарання (НМП). Розстріляний. Не реабілітований.

Загвоздін Микола Андрійович (1898—

21.01.1940) — співробітник органів державної безпеки, старший майор (1935). Заарештований 9 лютого 1939 року. Розстріляний. Не реабілітований.

Міхельсон Артур Іванович (1898—1939) — співробітник органів державної безпеки, майор ДБ (1937). Заарештований у грудні 1938 року. Розстріляний. Не реабілітований.

Михайлов Василь Іванович (1901—02.02.1940) — співробітник органів державної безпеки, капітан ДБ (1937). Заарештований у січні 1939 року. 1 лютого 1930 року засуджений до НМП. Розстріляний. Не реабілітований.

Медведев Олександр Олександрович (1900—25.06.1940) — співробітник органів державної безпеки, капітан ДБ (1936). Заарештований у січні 1939 року. Засуджений до НМП. Розстріляний. Не реабілітований.

Ткачов Василь Андрійович (1896—18.11.1941) — співробітник органів державної безпеки, полковник (1938). 26 червня 1941 року засуджений до НМП. Розстріляний.

Карнаух Назар Васильович (1900—після 1955) — співробітник органів державної безпеки, капітан ДБ (1937). 14 травня 1939 року засуджений до 20 років позбавлення волі. Звільнений достроково через хворобу

7 липня 1954 року. Не реабілітований.

Міркін Семен Захарович (1901—1940) — співробітник органів державної безпеки, розстріляний у 1940 році. Не реабілітований.

Іванов Микита Іванович (1900—21.01.1940) — співробітник органів державної безпеки, майор ДБ (1937). Заарештований 7 січня 1939 року. Розстріляний. Не реабілітований.

Лоцманов Іван Петрович (1903—26.01.1940) — співробітник органів державної безпеки, полковник (1936). Заарештований у 1939 році. 25 січня 1940 року засуджений до НМП. Розстріляний. Не реабілітований.

Володзько Павло Васильович (1888—1951) — співробітник органів державної безпеки, майор ДБ (1936). Заарештований у 1938 році. Засуджений до 15 років позбавлення волі. Помер у виправно-трудоному таборі.

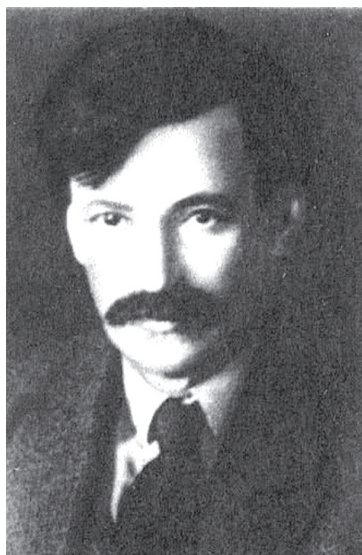
Російський державний архів соціально-політичної історії (рос. РГАСПІ), ф. 17, оп. 166, спр. 582, арк. 32.

Костянтин БОГУСЛАВСЬКИЙ,
дослідник репресій 1937—1940 років
в СРСР (Санкт-Петербург, Росія)
Українська правда — Історична правда,
12. 06. 2019.

«Чернігівська Надзвичайна. Менжинському...»

Влітку тисяча дев'ястотридцять третього року голова Об'єднаного Державного Політичного Управління (ОДПУ) СРСР Менжинський лікувався у Кисловодську, поєднуючи лікування з роботою. Лікарі радили йому працювати три – чотири години на добу. Але В'ячеслав Рудольфович ігнорував такі поради. В перервах для відпочинку вмикав радіоприймач і слухав музику. Якось впізнав знайому мелодію. То була українська народна пісня «Несе Галя воду, коромисло гнеться».

Пригадався Чернігів літа дев'ятнадцятого року і кучерявий парубічок біля готелю «Марсель», який співав цю пісню. Голос чистий, як весняний струмочок. Менжинський заслухався. А чорноокий юнак, який його супроводжував, наказав хлопцеві забиратися геть. Співак посміхнувся, закинув на плечі полотняну торбинку і пішов своєю дорогою.

В'ячеслав Менжинський

Менжинський зі своїм супутником крокували гучними коридорами, а він не міг позбутися чарівної мелодії. Двері з табличкою «Голова Чернігівської губернської надзвичайної комісії тов. Левін» різко розчинилися. Чоловік у військовому френчі запросив до кімнати. Сказав, що вже почав непокоїтись. Московський гість розповів, що заслухався молодого співака. Так, так, усміхнувся Левін. Він працює в готелі. Йде додому – обов'язково щось нам проспівас. Йому б вчитися.

От і допоможіть, порадив Менжинський. Признався, що любить слухати українські пісні. Зняв пенсне і короткозоро подивився на Левіна. І додав, що вперше почув їх у

Ярославлі від чернігівця Миколи Ілліча Подвойського. Він багато розповідав про Десну, собори Чернігова, говорив – на все це треба обов'язково подивитися. Левін пообіцяв показати гостеві місто.

Хвилин через десять керівники оперативних груп зішлись у голови НК. Доповідав Левін. Свою роботу чернігівські чекісти розпочали у листопаді вісімнадцятого. На території губернії діють численні банди, якими керують петлюрівські офіцери. Вони засилають свою агентуру в різні повіти для знищення залізничних колій і телеграфу. Деякі з диверсантів знешкоджені. А дев'ятого липня 1919 року батальйон чекістів визволив Ічню від банд Ангела і Зеленого. Надходить інформація щодо Городнянського, Козелецького та Ніжинського повітів, де активізували свою діяльність контрреволюційні підпільні групи. Однак неможливо остаточно з'ясувати становище у цих повітах з об'єктивних причин. Головна з них – обмаль підготовлених, обізнаних зі справою кадрів. До чекістського апарату потрапляють випадкові люди. Слідство встановило, що вони мали зв'язки з контрреволюційними силами у Гомелі і Борзні. Зараз у Конотопі працює надзвичайна комісія у новому складі. Голова і секретар попередньої комісії заарештовані.

Вислухавши доповідь Левіна, Менжинський провів низку зустрічей з партійними, радянськими і чекістськими органами, під час яких тихим голосом (це був його стиль), інтелігентно, але доволі жорстко, вимагав діяльних вчинків. Наслідки цих вимог за два тижні були такими: чекісти розкрили контрреволюційний білогвардійський закат у Городнянському і Чернігівському повітах, яким керував студент-медик Карл Лайкс-Шантель. Близько сорока активних учасників закату відповідали перед судом надзвичайної сесії революційного трибуналу. Ще за тиждень у Коропі та в районі Сосниці – Корюківка чекісти ліквідували контрреволюційну організацію, яка мала наміри збройного виступу, щоб посягти паніку в тилу Червоної Армії. Слідство встановило зв'язки чернігівських закатників з київськими.

Чернігівське літо дев'ятнадцятого року втомило Менжинського. Боліло серце, важко було дихати. В останню ніч він практично не спав. Вранці, покидаючи приміщення надзвичайної комісії на Шосейній вулиці, Менжинський знову почув пісню, що припала

йому до душі. Її співав той самий кучерявий хлопець.

У Москві Менжинський як нарком Робітниче-Селянської інспекції України доповів Голові ВЧК Феліксу Дзержинському про наслідки відрядження до Чернігівської губернії. Там неспокійно. Контрреволюційні закатники разом з бандами отаманів Ангела і Зеленого намагалися захопити Чернігів, з'єднати з київським білогвардійським підпіллям, щоб відрізати Київ від Москви. Вдалося налагодити спільні дії чернігівських і київських чекістів. Контрреволюційні закатники у Києві і Чернігівській губернії були ліквідовані. Однак далеко ще до спокійного життя. Чернігівські товариші натрапили на сліди банд Хижняка і Шидловського. Скільки ще попереду всякого...

У вересні 1919 року за рішенням ЦК партії Менжинський прибув до Особового відділу ВЧК. У липні 1926 року помер від серцевого нападу Фелікс Дзержинський. Його наступником став В'ячеслав Менжинський. Робота виснажувала. У своєму блоку головний чекіст записав: «І ось підкрадається хвороба, і без всякої згоди... Смерть, ось вона. Ти день лежиш у гамаку, а вона сидить навпроти. А все рухається, і яка насолода слідувати, як життя іде!». Десятого травня тридцять четвертого року В'ячеслав Рудольфович Менжинський помер. Йому виповнилося шістьдесят років...

Десять на дорогах громадянської війни загубилися долі Левіна і кучерявого співака. Зник готель «Марсель», в якому працювала надзвичайна комісія. На честь Менжинського одна з вулиць Чернігова названа його іменем. Деякі чекісти, з якими у місті співпрацював В'ячеслав Рудольфович, залишилися на своїх посадах. За свідченням чернігівського губернського тюремного інспектора Дмитра Васильовича Країнського (1871–1935), автора книги «Записки тюремного інспектора» (М., 2016), центральними постатями більшовизму у Чернігові були перш за все голови Надзвичайної комісії.

Він особисто знав Левіна, уродженця Городні, першого голову цієї установи. При ньому ще тільки розпочинався терор. Розстрілів було мало. Частіше вбивства відбувалися без впливу чекістів, за починком окремих осіб, які зводили рахунки між собою. Левін же здобув собі славу як фахівець з реквізиції і відібрання надлишків. Приміщен-

ня НК було завалено реквізованими у містян речами: золоті і срібні прикраси, дорогі письмові прибори, посуд, хрести і яси священників, шуби, килими, лампи, фіранки тощо. Велику частину цих речей забирали собі чекісти. Решту буцімто реєстрували. Кожному чекісту був доступний легальний спосіб помінати предмет – покласти шкряний або дерев'яний портсигар і взяти золотий або срібний.

Дмитро Країнський зізнається, що при голові Левіну Надзвичайна не була такою страшною, як потім. При ньому все-таки і в тюрми і НК можна було знову отримати свободу. Червоний терор набув величезних розмірів, коли головами комісії стали Рак і Гаргаєв.

Типовим більшовиком був начальник карального загону Надзвичайної комісії Федір Галушко. Дмитро Васильович добре його знав, бо він оселився в одній із кімнат квартири знайомих Щелканцевих у будинку Остапенка на розі Хлібопекської вулиці (можна припустити, що Галушко розмістився в будинку за номером 10, де зараз знаходиться «Просвіта»). Господарі покинули свій дім перед приходом більшовиків. Прислуга Щелканцевих в особі покоївки Маші і кучера Степана залишилися на місці. І незабаром у них з'явилися нові підопічні – три офіцери, які відступили із Березного. Два з них встигли сховатися від більшовиків, а третього на ім'я Анатолій Дмитрович Суров у квартирі Щелканцевих застали більшовики. Так він став жити під одним дахом із чекістом Галушкою.

«Через Сурова, – писав Країнський, – ми получили вполне определенное представление о личности «товарища Галушко». Это был солдат-фронтник, вероятно, из унтер-офицеров разложившегося или вернее взбунтовавшегося фронта. Им очень дорожили большевики, так как он отлично знал строй. Как ни странно, Галушко полюбил Сурова. Он часто заходил к нему в комнату и вел с ним беседы. Два раза Галушко содействовал освобождению Сурова из-под ареста. Галушко держал свой отряд в строгости, и бил красноармейцев «по морде». У квартирі Галушка їли, пиячили до відвалу. У місті голодно, а тут було все: закуски, тістечка, поросятину, вино, лікери, кофе.

Коли Менжинський перебував у Чернігові, Військово-революційний комітет Чернігівської губернії очолював двадцятичотирирічний Тит Михайлович Коржиків (заарешто-

ваний і розстріляний у 1937 році як учасник контрреволюційної терористичної організації), якому, звісно, В'ячеслав Рудольфович віддавав деякі розпорядження. Потім він очолив губернську НК. Це під його керівництвом в ніч з 1 на 2 серпня 1919 року розстріляли видного діяча Чернігівського повітового земства Олексія Олександровича Бакуринського разом із своїм сином, студентом Олександром. Коржиків пояснив розстріл команді: «За компанію, щоб не мстив за батька».

Дмитро Васильович Країнський назвав його першим агітатором на більшовицьких мітингах. З кожним днем він набував великого значення і зробився справжнім диктатором. Закликав до нещадного терору. Дмитро Васильович зустрічався з ним, коли Коржиків на самому початку своєї діяльності обіймав посаду комісара селянських установ. Країнський відстоював інтереси дітей, що утримувалися у колонії для малолітніх. Враження Дмитра Васильовича від зустрічі із чернігівським диктатором: «Молодой, плотный, среднего роста, широкий в плечах, бритый, тип смельчака – деревенского парня, совершенно неинтеллигентный, простодушный, он сидел в отдельной комнате за простым канцелярским столом и говорил, не смотря мне в глаза. Коржиков не верил той интеллигенции, которая служила в советских учреждениях, и говорил, что их следует вылавливать и уничтожать. Он так и поступил с А. А. Бакуринским, который служил под его началом в этом учреждении» діловим.

Зазвичай арештантів вели до духовного училища, на території якого стояв цегляний сарай з глибоким льодовиком, де відбувалися розстріли. Розстріляні падали прямо у льодовик. Трупні лежали не прибраними. Їх навіть не засипали землею. Тіла не розкладалися взимку. Як тільки наставала відлига, трупний сморід отруював всю місцевість.

Обивателі панічно побоювалися НК і обходили її стороною. За часів Левіна Надзвичайна комісія розміщлася у готелі Ермітаж по вулиці Шосейній (нині Шевченка). Потім її заселили у будинку колишнього Державного банку по вулиці Олександрівській (нині Кирпоса, 16). Незабаром були відкриті філіали у будинках Зарохівича і Посудевського відповідно на цій же вулиці і на Воскресенській.

Фотоархів

Родинний портрет.
«Фотографія і ательє для збільшення портретів Рохленко, м. Короп, Чернігівська губернія».

Хор-гурток будинку культури с. Березівки, Талалаївський район. Чернігівщина. 1930-ті р.

Шукаємо Кучму! 3-й випуск Чайкінської неповної середньої школи, Новгород-Сіверський район. 21 квітня 1952 р.

Батурин — гетьманська столиця

Історія села Тиниця

Село Тиниця Ніжинського полку, Бахмацької сотні (нині Бахмацького району, Чернігівської області) розташоване на річці Малий Ромен. В писемних джерелах вперше згадується у 1659 році за гетьманування Івана Виговського. До 1695 року Тиниця було ранговим селом гетьманів. У цьому ж році І. Мазепа віддав його шляхтичу Андрію Ребриковському, а після його смерті Тиниця переходить у володіння генеральному писарю Василю Леонітовичу Кочубею (бл. 1640 – 1708 рр.).

У березні 1710 року російський цар Петро I підтвердив право власності Кочубей на с. Тиницю: «... *Василія и Федора Кочубеевъ пожаловали-повелели имъ вышеписанными маестностями, селами Диканкой, Ярославцемъ, Дубовичами и слободкой Ретикомъ, да селами Зметневимъ, Тиницами ... по онымъ принадлежавшими угодьямъ и всякіе належашіе пожитки употреблять и быть за ними въ вечно и не подвижно...*».

20 серпня 1730 року гетьман Данило Апостол видав універсал, за яким Василю Васильовичу Кочубею (бл. 1680 – 1743), сину генерального судді, перейшли у володіння в с. Тиниці 40 дворів. За заповітом В. В. Кочубея у 1743 році село було розділене між його синами – Павлом (? – 1786) та Петром (? – 1769).

Петро Васильович Кочубей одружений не був і нащадків по собі не залишив, тому Павло Васильович «*после смерти брата Петра получилъ (1769), изъ его именій въ с. Тинице 60 дв.*». А у 1779 році Павло Кочубей продає своєму рідному брату Василю Васильовичу Кочубею (1728 - 1792) «*въ с. Тинице 45 дв.*». В. В. Кочубей, в свою чергу заповідає село своєму сину Василю Васильовичу (1750 – 1800), новгород-сіверському губернському маршалу, який разом зі своєю родиною мешкав у ро-

Будинок Кочубей у с. Тиниця.

довому маєтку с. Ярославцев. Після його смерті всіма справами та маєтками керувала дружина, Олена Василівна Кочубей (Туманська) (? – 1836). Вона у 1816 році по роздільному акту село передала у власність доньці – Олені Василівні Кочубей, в заміжжі Маюровій (1793 – 1863).

До 1822 року Олена Василівна разом з матір'ю мешкала в с. Ярославцев. В цьому ж році виходить заміж за математика, дійсного статського радника Олексія Васильовича Маюрова та переїздить до свого маєтку в с. Тиниця. Вона приділяла велику увагу розбудові села. У 1841 році за її іні-

ціативи у селі почали будувати дерев'яний храм на кам'яному фундаменті в ім'я Покрови Пресвятої Богородиці та дзвіницю. За господарювання Олени Василівни у парк були завезені і висаджені різноманітні дерева: кедр, волоські горіхи, модрина, каштани, клени та дуби. Частина цих дерев збереглася донині.

У шлюбі з О. В. Маюровим Олена Василівна спільних дітей не мала, тому присвятила своє життя вихованню сиріт. Також після смерті брата Василя Васильовича (1784 – 1844) виховувала його доньку Катерину, якій і заповіла свою тиницьку садибу.

Господарський будинок родини Кочубей у с. Тиниця.

У 1847 році Катерина Василівна Кочубей (1826 – 1897) вийшла заміж за Григорія Павловича Галагана (1819 – 1888.). Молоде подружжя збудувало новий будинок, поряд скарбниці, будівлі збереглися до нашого часу.

Власниками маєтку родина Галаганів була до 1871 року. Після смерті єдиного сина Павла (1853 – 1869) родина переїздить у маєток чоловіка в Сокиринці. Тиницька садиба залишається без господаря, і подружжя Галаганів вирішують передати маєток у власність двоюрідному брату Катерини Василівни – Василю Аркадійовичу Кочубею (1826 – 1897)

Після його смерті в маєтку проживає його дружина Марія Олексіївна Кочубей (1848 – 1925) з двома синами – Леонтієм та Михайлом. Перед революцією 1917 року господарі переїхали до Києва, де Марія Олексіївна померла, а сини виїхали за кордон.

З 1921 року у спорудах Кочубей розмістилася Тиницька сільськогосподарська школа. Під час II Світової війни будівля використовували як лазарет.

Навчання у сільськогосподарській школі відновилося, а в 1979 році школу перейменували на Сільськогосподарське професійно-технічне училище, пізніше - на Професійно-технічне училище № 4, де готували бухгалтерів сільськогосподарського виробництва. 30 серпня 2006 року училище закрили. З того часу маєток Кочубей залишився без господарів і потребує догляду.

Наталія ДРОБЯЗКО,
старший науковий співробітник відділу «Садиба Кочубей» Національного історико-культурного заповідника «Гетьманська столиця»

Фото 2013 року з архіву НІКЗ «Гетьманська столиця».

Курган — один із архетипів Сіверянської ментальності

На думку філософа Володимира Лічковаха, духовний простір Сіверщини знаходиться умовно кажучи, під сигнатурою Спаса. У такий спосіб «Спас», поруч із загальноукраїнськими універсальними та архетипами «Дім», «Поле», «Храм», «Земля», «Небо», «Софія», стає культурологічною категорією.

Але, на мою думку, філософ забув, про ще одну, важливу категорію сіверянської ментальності — «Кругани» або «Могили». Ще на початку ХХ-го століття вони рясно вкривали поля Сіверщини і були невідомою частиною ландшафту. Але розорювали їх в часи СРСР, нищать їх і зараз, таким чином переорюючи історію власної нації.

«Курган — це великий земляний насип над похованням. Зводили їх в язичницькі часи, а із прийняттям християнства на Русі 988 року кургани поступово перестали насипати. Але й до сьогодні у Чернігові, збереглося кілька сотень курганів, і це лише у самому місті, на враховуючи довколишніх сіл» — зазначає історик Володимир Пилипенко.

Грандіозні скіфські кургани височіють на Бахмачині, а взагалі найпівнічніша точка поширення скіфських курганів — Седнів. До речі, при в'їзді до цього славетного містечка нас зустрічає саме курган.

Знаменитий курган Чорна могила в Чернігові

З образом «Курганів», «Могили», вшанування Роду стійко пов'язаний звичай вшанування Дідів, Гробків — надзвичайно поширений в Україні.

На моє переконання, «Кургани» є одним зі стійких архетипів нашої ментальності, і саме через вшанування їх ми вшановуємо пам'ять Роду.

Олександр ЯСЕНЧУК

Самовільно розорали й засіяли три кургани

У селищі Лосинівка Ніжинського району землекористувачі самовільно розорали та засіяли ділянку землі, що знаходиться під охороною держави. Постраждали три кургани поселення «Лосинівка-3».

«За висновками фахівців, кургани утворені кочовими племенами, що проникали в зону лісостепу у добу бронзи - ранньому залізному віці (II-I тис. до н.е.). Вартість пам'яток складає більше 150 млн грн», зазначили в прокуратурі.

Правоохоронці через суд вимагають звільнити самовільно зайняту ділянку. Ніжинський міський районний суд вже задовольнив позов прокуратури.

«Чернігівська Надзвичайна. Менжинському...»

12 Цей останній відділок, за спогадами Дмитра Васильовича, вважався дещо таємничим. Розповідали, що там головує гвардійський офіцер. Чекисти жили відмінно. Буфет Олександрівського готелю вони конфіскували. Тут НК організувала собі ідальню. Фактично — той же ресторан із тими ж кухарями, що і до революції. Щоденно чекистам подавалися морозиво, смажені качки, гуси, поросята, салат олів'є, а в окремих кімнатах — спирт, горілка, лікери, шампанське.

У 1919 році жителі Чернігова потерпали від голоду. Шматок житнього хліба вважався делікатесом. Кожного дня, головним чином жінки, підходили до губернського продовольчого комітету і вимагали хліба. Перший раз натовп розігнали. Жінки не заспокоїлися. Комісарам і службовцям довелося бігти через вікна у сад. Дмитро Васильович писав, що це була остання спроба вулиці висловити свій протест. Тому що загін чекистів на чолі із Галуш-

кою розігнав натовп. А комісари роз'яснили, що це не голод. Голод станеться тоді, коли на кладовищі виникне черга.

Одного разу Галушко зізнався своєму новому приятелю, що мріє припинити кровопролиття і хоче зі своєю частиною перейти на бік добровольців (тобто, денікінців). Дмитро Суров подумав, що це провокація. Тому був дуже обережний з ним. А потім зрозумів, що старого солдата за звичкою і вихованням тягне більше до свого офіцера, аніж до товаришів-чекистів. Згодом стало відомо, що поблизу Ніжина Галушко намагався перейти у табір білих, але цей намір був розкритий. Чекисту загрожувала смертна кара. Для реабілітації йому запропонували власноруч розстріляти чотирнадцять полонених денікінців. І він це зробив. «В лице Галушко, — резюмував Країнський, — ми видим, таким образом, взбунтованного фронтовика-солдата, который и рад был бы прекратить бунт, но зашедшего так далеко, что возврата уже не было».

В'ячеслав Менжинський не міг не бути свідком цих подій. Проте участі у них не брав. Як пишуть дослідники його життя і діяльності, він постійно уникав присутності при допитах і тим паче розстрілах. Він вважав за краще займатися виключно розумовою працею. Товариші по службі розповідали, що Менжинський всі свої жорстокі накази починав із фрази: «Покірно прошу». Тому назвали інтелігентним катом.

Вулицю його імені у Чернігові спочатку перейменовано на Яцівську. Ця назва викликала обурення жителів, бо вона асоціюється з однойменним кладовищем. Тому міські депутати прийняли рішення на своїй сесії 11 серпня 2016 р. назвати цю вулицю Привітна. У цьому відчувається якась містика. Ну як не погодитися з австрійським письменником Стефаном Цвейгом: «Життя нічого не дає безкоштовно, і всьому, що підноситься долею, темною визначена своя ціна.»

Людмила СТУДЬОНОВА
Чернігів

Коментар редактора газети

Авторка, відомий краєзнавець, очевидно ж, вживає деякі терміни, переповідаючи лексику персонажів оповіді, тобто чекістів. Це коли ті доповідають про «банди», «контрреволюційні заволоді» і таке інше.

Взагалі ж, такі оцінки кількості разів мінялися з часом. Під час самих подій, які називають і громадянською війною на теренах колишньої Російської імперії, і російською агресією проти України, і нашими національно-визвольними змаганнями, учасників останніх населення називало, як і вони себе, повстанцями, борцями з московським більшовизмом. Потім 70 років їх називали, радянська пропаганда, контрреволюціонерами, бандитами. Нині цих повстанців ми знову, і резонно, називаємо борцями з більшовиками. Хоча, звичайно ж, не варто впадати в іншу крайність: у цьому повстанському русі було всяке і всякі люди, в тому числі не тільки ідейні, а й меркантильні. Та й взагалі війни, повстання не робляться «у білих рукавичках», це річ сувора і жорстока.

Загалом же стаття Студьонові цікава показом чернігівської історії, того,

якими були нові «господарі життя» більшовики, особливо в їхніх каральних органах.

У тому числі і В'ячеслав Менжинський, поляк з дворянської родини Санкт-Петербурга, юрист, випускник Петербурзького університету, замолоду писав навіть романи і повісті. Відомий більшовик, член лєнінського уряду. А головне — наступник Дзержинського, творця від імені більшовицької партії її карального органу — кривавої ВЧК, що потім не раз змінювала назву — ОГПУ, НКВД. КГБ.

І саме Менжинський, котрий делікатно починав свої криваві накази дворянським «Покірно прошу», змінив Дзержинського на посаді голови ЧК і керував цим зловісним органом рекордні 8 років, до своєї смерті у 1934 році. До речі, прискорили смерть Менжинського свої ж соратники, що стало черговим проявом гризунів до більшовицької верхівки.

Саме на цей час кінця 20-х — початку 30-х припав початок колективізації в СРСР, Голодомор в Україні, створення в системі ОГПУ концтаборів, в'язні яких споруджували радянські «будови століття», той же Біломорканал.

День захисників України: традиції і сучасність

14 жовтня Україна на державному рівні вшановує своїх захисників. Щорічне державне свято встановлено Указом Президента України «Про День захисника України» від 14 жовтня 2014 року.

У цей день українці поцінують воїнів, які в різні часи обороняли і обороняють нашу незалежність і територіальну цілісність.

Найкращі традиції захисників минулого успадкували бійці сучасних Збройних сил України, які сьогодні відстоюють суверенітет України у війні з російським агресором.

Історія цього свята має давню традицію. Покрову Пресвятої Богородиці відзначали козаки, за що свято отримало другу назву – Козацька Покрова. Українське військо 1917–1921 років зберігало козацькі військові традиції в назвах військових частин, структурі, прапорах, одностроях тощо.

14 жовтня 1942 року вважається символічним днем утворення Української повстанської армії.

З початком сучасної російсько-української війни майже чотириста тисяч українців взяли зброю до рук у лавах Збройних Сил, Національної гвардії, правоохоронних органів і добровольчих формувань, щоб зупинити агресію Російської Федерації та відстояти незалежність України.

Нині Українська армія активно модернізується, позбувається радянської спадщини та відновлює українські військові традиції.

Українська армія береже бойові традиції предків та імена героїв, від воїнів-русичів і козаків до січових стрільців і вояків УПА. Тому у війську з'явилися назви легендарних українських полководців та ушанованих підрозділів минулого: 24-та окрема механізована бригада (ОМБр) імені Короля Данила, 72-га ОМБр імені Чорних запорожців, 93-тя ОМБр «Холодний Яр», 30-та ОМБр імені князя Костянтина Острозького, 55-та окрема артилерійська бригада (ОАБр) «Запорізька Січ», 26-та ОАБр імені генерал-хорунжого Романа Дашкевича, 58-ма окрема мотопіхотна бригада імені гетьмана Івана Виговського, 7-ма бригада тактичної авіації (БрТА) імені Петра Франка, 299-та БрТА імені генерал-лейтенанта Василя Нікіфорова, Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут.

Поряд із чоловіками на захист Батьківщини ставали жінки. До прикладу, нам відомі імена Христини Сушко та Харитини Пекарчук, які воювали в Армії УНР. У Леґіоні Січових стрільців була Жіноча чота, співорганізаторкою якої була розвідниця Ольга Басараб. Сотні жіночих імен можна знайти серед героїв Другої світової, бійців УПА. В сучасній українській армії кожен десятий борець – жінка. Вони пліч-о-пліч із чоловіками служать на передовій, освоїли спеціальності снайпера, кулеметника, розвідника, механіка, інструктора, медика.

Історична довідка

14 жовтня церкви східного обряду відзначають свято Покрови Пресвятої Богородиці. Його суть – ідея заступництва Божої Матері над християнами.

У часи Русі військове мистецтво набуло значного рівня. Наші предки залишили про себе пам'ять як про хоробрих воїнів. Ушанування Пресвятої Богородиці як захисниці від ворогів має глибоке коріння і в Україні. Князь

порізька група, Сердюцька дивізія, Запорізька Січ, гайдамацькі полки та вільне козацтво.

Козацькі військові традиції в добу Української революції прослідковуються також у військовій символіці (стяги, відзнаки), назвах військової техніки (панцерні потяги «Хортиця», «Запорожець», «Полуботок» та інші), назвах кораблів (крейсер «Гетьман Іван Мазепа», канонерський човен «Запорожець»).

Ярослав Мудрий збудував у Києві церкву на Золотих Воротах на вияв вдячності Богові і Пресвятій Богородиці. Князь Володимир Мономах писав, що перемогам над половцями завдячує Богові і заступництву Пречистої Діви Марії.

Традиція вшанування Покрови як покровительки війська зберігалася в українському козацтві. Це свято було одним з найголовніших для козаків. Тоді ж виник новий тип ікони – «Козацька Покрова», де під омофором Богородиці зображувалися українські церковні ієрархи, гетьмани та козаки. Також саме на свято Покрови козаки проводили ради, на яких обирали нового гетьмана або старшин. За козацької доби військо було не лише армією, але й стало основою української держави.

Значного поширення культ Покрови набув і в Українській козацькій державі – Гетьманщині. У час правління гетьмана Івана Мазепи найактивніше розвивалося будівництво церков та іконописання, пов'язане із Покровою. Завдяки шанобливому ставленню козацтва до Покрови в народі це свято асоціюється з військовою честю, звитягою, мужністю, захистом рідної землі.

У добу Української революції 1917–1921 років відроджувалися традиції військово-козацької спільноти. Вони стали основою для розбудови збройних сил УНР, Української Держави та ЗУНР. Тодішнє політично-військове керівництво спиралося на військово-козацькі звичаї попередніх часів.

Передусім це простежується в найменуваннях військових формувань. Першим таким підрозділом став Український козацький полк імені Богдана Хмельницького, створений у травні 1917 року. Згодом виникли формування, названі на честь видатних козацьких командирів – Петра Дорошенка, Максима Залізняка, Костя Гордієнка, Івана Мазепи. Козацький «відбиток» є й у таких назвах: Січові Стрільці, За-

Окремо слід згадати військову термінологію, якою послуговувалися для позначення рангів, посад і військово-структурних елементів: козак, ройовий, чотар, бунчужний, півсотенний, сотник, курінний, осавул, полковник, отаман бригади, отаман дивізії, отаман корпусу. Це відобразалося в одностроях і зовнішньому вигляді вояків українських військових формувань тих часів. Кашкет-«мазепинка», чорні шапки з кольоровими шликами, черески й інші елементи старовинного українського військового одягу.

Історичним спадкоємцем козацької державності – Гетьманщини XVII–XVIII століть став Гетьманат 1918 року. Тоді Українську Державу очолив Павло Скоропадський – «Його Ясновельможність Пан Гетьман». Зв'язок із попереднім етапом державності підкреслювали форми документів, які застосовував гетьман – грамоти, закони, універсали. В часи Гетьманату була зроблена спроба відродити козацький стан.

У Другій світовій війні українці воювали в лавах Червоної, Української повстанської та багатьох арміях Об'єднаних Націй. Уродженці різних куточків України й українці світу, котрі були в регулярних арміях або ставали партизанами, служили у допоміжних формуваннях чи на передовій, пройшли усю війну чи загинули в боротьбі, пліч-о-пліч із іншими народами боролися проти нацизму. Вояки Української повстанської армії брали до рук зброю, аби захистити українців від обох тоталітарних режимів – нацистського та комуністичного. Їхня стратегічна мета – відновлення української державності.

УПА також наслідувала козацькі військові традиції. Символічний день її створення – 14 жовтня 1942 року. У постанові Української Головної Визвольної Ради йдеться: «У жовтні 1942 року на Поліссі постали перші збройні відділи, що дали поча-

ток Української Повстанської Армії. 1) Для зафіксування цього історичного моменту визначається день 14-го жовтня 1942 року днем постанови УПА. 2) Для вшанування цього моменту день 14-го жовтня, що збігається з історичним козацьким святом Покрови, вводиться як святковий день УПА».

Боротьба УПА була продовженням українського визвольного руху періоду Української ре-

головних уборів другої половини XVII століття, коли гетьманував Іван Мазепа. Саме так їх зображували на тогочасних портретах. «Мазепинки» почали носити Українські січові стрільці під час Першої світової війни. Згодом цей головний убір набув поширення в інших українських формаціях – Галицькій Армії, Карпатській Січі та УПА. Від 2017 року «мазепинка» є офіційним головним убором Збройних сил України.

Нарукавний тризуб – нарукавні знаки розрізнення, що носили на одностроях вояки Армії УНР і сам Головний отаман Симон Петлюра. «Тризуб матерчатий, фарби по родах зброї, форми по малюнку», йшлося в наказі 30 липня 1919 року. Продовжуючи петлюрівські традиції, сучасні захисники України носять тризуби на рукавах одностроїв.

«Слава Україні! – Героям слава!» – гасло Української повстанської армії. Нині воно є офіційним вітанням у Збройних силах України. «Слава Україні!» — почали вітатися вояки кінного дивізіону 1-го Запорізького полку Армії УНР. На це відповідали: «Козакам слава!» Звертання «Слава Україні! – Героям слава!» затвердив навесні 1941-го року ІІ Великий збір ОУН під проводом Степана Бандери. 4 жовтня 2018 року Верховна Рада затвердила вітання «Слава Україні! – Героям слава!» як офіційне в Збройних силах та у Національній поліції.

Виставка

«Фактор свободи»

До Дня захисника України Український інститут національної пам'яті підготував і безоплатно передав у всі регіони України для експонування інформаційно-просвітницькі стенди «Фактор свободи» про ідентифікацію українського руху в різні часи. Виставка дає можливість по-новому переосмислити історичну роль Івана Мазепи, Симона Петлюри та Степана Бандери. Їх єднає ідея свободи, яку вони прагнули здобути для свого народу. Проте на шляху до її реалізації стояв ворог – Російська імперія в різних її проявах.

У виставці йдеться про «виклики» напередодні боротьби Мазепи, Петлюри і Бандери, про їхні відповіді і команди, які разом відстоювали нашу свободу. Проте, як сучасна армія вшановує традиції минулих подвигів.

Цілі покоління їхніх послідовників називали мазепинцями, петлюрівцями, бандерівцями. З вуст прихильників і ворогів ці імена звучали однаково пристрасно, перші вкладали в них захоплення і гордість, а другі – страх і ненависть. Вони досі так звучать. Свободолюбність, завзятість, незламність в українцях досі означають як мазепинське, петлюрівське, бандерівське.

Український інститут
національної пам'яті

Тяглість поколінь у традиціях армії

Сьогодні Україна очищається від російського та радянського ідеологічного впливу, починає формувати пантеон власних героїв. Сторіччя Української революції 1917–1921 років повернуло в суспільну свідомість мужній чин борців за незалежну Україну. В Україні почали з'являтися вулиці, меморіальні дошки, пам'ятники, присвячені цим подіям.

Загалом у Збройних силах України змінилося ставлення до героїв Перших визвольних змагань. З'явилися почесні назви частин, пов'язані з особами та подіями Української революції. У затвердженій в 2017 році новій уніформі і знаках розрізнення Збройних сил України використали окремі елементи уніформ періоду 1917–1921 років. Найпомітніший – нарукавний тризуб. Нову форму почесної варті розробили за взірцем одностроїв Сердюцької дивізії часів гетьмана Скоропадського.

«Мазепинка» – головний убір із переднім клиноподібним розрізом, частина українського військового вбрання. Вона стилізовано наслідує вигляд козацьких

Цікаві факти про українське кіно

Раніше ми могли лише вихвалитися давньою історією, адже саме в Україні, за 2 роки до братів Люм'єр, наш інженер Йосип Тимченко розробив апарат «кінескоп». Ще в 1893 році ми вже мали змогу знімати німе кіно. Найбільш знакова стрічка того періоду — «Земля» Олександра Довженка.

Та тепер ми можемо не тільки перераховувати здобутки минулого, а й похвалитися новинками. Комедії, бойовики, історичні фільми та, навіть, мюзикли активно знімають в Україні, починаючи з 2014 року.

Після періоду німого кіно, перша озвучена кінострічка з'явилася в Україні в 1930 році. Це був документальний фільм «Симфонія Донбасу» Дзиги Вертова.

Знаковим для українського кіно став 1964 рік. Саме тоді відбулася прем'єра легендарного фільму Сергія Параджанова «Тіні забутих предків». Стрічка принесла йому світову славу, призи на 28 кінофестивалях різних країн світу та 39 нагород міжнародного рівня!

Починаючи з 1997 року, Україна висуває фільми на премію «Оскар». Перший фільм, який представив Україну — стрічка «Мамай» Олеся Саніна. Сталося це лише у 2003 році.

Щодо «Оскара», результати зазвичай були невтішними для України. Неодноразово номінантів звинувачували, що фільм, який вони висувають, не стільки український, як російський. Адже знімали його російські режисери, російською мовою, з переважно російськими акторами. В інші роки — стрічки просто не потрапляли до довгого списку номінантів.

У 2019 році це вперше змінилося. Фільм «Додому», який є в нашій добірці, пройшов у список претендентів на премію «Оскар» за найкращий фільм іноземною мовою.

Перед таким підйомом українського кіно, який ми бачимо зараз, був великий спад. Так, у 2010 році в прокаті не було взагалі жодного українського фільму. А вже у 2015 році вийшли на екрани одразу 23 фільми.

Деякі українські фільми 2019 року

«Гуцулка Ксеня»

Український фільм-мюзикл знято за однойменною оперетою Ярослава Бранича, режисеркою Оленою Дем'яненко.

Події мюзиклу розгортаються в 1939 році, у Ворохті, незадовго до окупації більшовиками Західної України.

У село приїздить американець Яро, який має українське коріння. Він має одружитися з тутешньою дівчиною, щоб отримати великий спадок від батька. Проте, чоловік знайомиться з гуцулкою Ксенею, яка міняє його плани.

«Захар Беркут»

Екранізація однойменної повісті Івана Франка. Режисери — Ахтем Сеітаблаєв та Джон Вінн. Знято стрічку англійською мовою, але продубльовано українською. Актори американські і українські.

Фільм переносить нас аж у 1241 рік, коли монгольська орда прямує до Карпатських гір та руйнує все на своєму шляху. Брати Беркути помічають, що військо зупинилося біля гірського підніжжя, та вирішують пробратися нішком у табір, щоби звільнити полонених. Монгольський хан, дізнавшись про це, вирішує помститися та йде з військом нищити карпатські поселення. Звісно ж, очільник української громади мудрий Захар Беркут має свій план, як зупинити ворога.

«Заборонений»

Художній фільм про життя та смерть легендарно-

го українського поета Василя Стуса. Його загадкова смерть у радянському таборі сталася 4 вересня 1985 року.

Стус був не просто творчою людиною, але і правозахисником, шістдесятником, сміливим борцем проти радянської системи.

Події фільму розгортаються одразу у двох часових лініях: в 1985 році, незадовго до смерті поета, та в 1950–1970 роках. Розповідає стрічка не лише про самого Стуса, але і про загальну атмосферу того часу.

«Додому»

Драматичний фільм Наїмана Алієва з Ахтемом Сеітаблаєвим у головній ролі був презентований на Каннському міжнародному кінофестивалі. Саме його обрали претендентом на премію «Оскар» за найкращий фільм іноземною мовою.

Стрічка розповідає про кримського татарина Мустафу, у якого помирає син Назім. Батько йде з Криму в Київ, де його сини опинилися після анексії півострову Росією. Мустафа хоче повернути другого сина, Аліма, додому. А померлого Назіма поховати саме в Криму, згідно з усіма мусульманськими традиціями.

«Номери»

Фільм-антиутопія спільного виробництва України та Польщі, знімається за однойменною п'єсою Олега Сенцова. Режисери — Ахтем Сеітаблаєв та Олег Сенцов.

Це перший фільм в історії українського кіно, який

знімався без фізичної присутності режисера стрічки — Олег Сенцов у цей час був політ'язнем Росії. Фільм про світ номерів, у якому існують чіткі правила та певна система. Проте, як і в кожній антиутопії, зміни починаються, коли хтось ці правила починає порушувати.

«Ціна правди»

Фільм польської режисерки Агнешки Голланд, виробництво спільне: Польща, Великобританія та Україна, фільмування також відбува-

лися на території трьох країн. Актори переважно британські, але є й поляки та українці. Прем'єра вже була на початку року, проте, в Україні фільм вийде в прокат наприкінці листопаду.

Це стрічка про валлійського репортера та радника британського прем'єр-міністра. Гарет Джонс, у честь якого й названо фільм, їде в Москву за великою історією для роботи, та планує взяти інтерв'ю в Сталіна.

Там він починає усвідомлювати всі жахіття так званої «радянської утопії». Попри погрози радянських спецслужб, журналіст починає власне розслідування. Йому відкривається страшна правда про одну з найбільших трагедій у світовій історії — Голодомор.

Саме завдяки цьому репортеру, світ дізнався про злочини радянського тоталітарного режиму. Також, відкриття Джонса спонукали знаменитого письменника Джорджа Орвелла до написання алегоричного роману «Колгосп тварин» у 1945 році.

«СВІТІ», 14.09.2019

Українські сатира й гумор

Микола БОСАК

Хатній референдум

П'єска на одну дійку

Дійові особи.

Остап Запорожець — президент родини.

Одарка — президентша.

Іван, Петро, Василь — їхні праві сини.

Галина, Килина, Василина — їхні ліві невістки.

Андрійчик — загальний улюбленець.

Купа малих Запорожців трьох сімей (говорять всі одночасно).

Мурка — киця.

Жучка — собачка.

Світлиця. В кутку оповиті рушниками ікони і портрет Шевченка — Тараса. За великим столом розсілася вся родина.

Запорожець. Зібралися ми ...начить для важливої справи...

Одарка. Пане президенте, не тягни kota за хвіст!

Мурка. Ня-я-ав!

Жучка. Гав - гав!

Одарка. Наточить мені гарненько сокиру, то я його вдо-світа сама порішу!

Іван. Мамо! Не проливайте невинної крові!

Галина. Не беріть гріха на душу!

Петро. Ну й розвезли на рівному місці!

Килина. Сказати кому - не повірять.

Василь. Треба діяти радикально.

Василина. Але демократично.

Андрійчик. Руки геть від Кеші! Він найкращий серед людей!

Купа Запорожців (всі одночасно). Він злий! Хочу холо-дцю! Він надутий! Він цікавий! Хочу пупа! Завжди підозріло дивиться! Він ганяється за мною! Не чіпайте його! Зробіть йому амінь!

Запорожець. Ану цитуйте, ...начить, коли старші гово-рять!

Петро. Тату! Своім дітям цитуйте, а моїх не чіпайте!

Килина. Що ж їм, води в рот набрати?

Іван. Дітям не місце на президентській раді.

Галина. Хоч би троху їх виховували.

Килина. Ти на своїх подивись! І ти така, і твоя мати така, і баба у вас така була!

Василина. Тю! До чого тут баба? Ми ж про Кешу.

Килина. На тобі! (Дає дулю). Тюкай на своє без голів'я!

Василь (схопився на ноги). Ти з дулями не дуже, бо від-кручу і скажу, що так було!

Одарка. Годі вже! Голова од вас отака!(Показує яка).

Іван. Тату, припиніть цю кайдашизацію населення!

Та пізно. Килина дала Василю дулю. Той погнався за нею.

Петро кинувся переймати. Василина вчепилася йому в чуба. Всі з вереском помчали довкола столу в дикому колі. Тільки Остап сидить, схопившись руками за голову, а Одарка - за серце.

Одарка. Не тягни kota за хвіст! Гати! (Подала президенту схожого на булаву макогона).

Мурка. Ня-я-ав!

Жучка. Гав - гав!

Остап. Тихо!!! (Вготив по столу так, що вікна забряжчали). Веремія стихла. Німа сцена.

Андрійчик. Діду! А може це питання винести на референ-дум?

Остап. О! Не голова, а цілий парламент!

Одарка. Молодця внучок, весь в діда.

Остап. Ану робіть бюлетені, будем визначатись через ре-ферендум!

Невістки ріжуть папірчики, всі розходяться по кутках і та-ємно заповнюють бюлетені, потім вкидають президенту ро-дини в капелюх.

Одарка. А ти, Петре, чого це з Килиною надулися, як сичі?

Петро. Ми в опозиції.

Килина. Результатів референдуму не визнаємо і подамо апеляцію.

Одарка. Ну чи ви показалися? Замість єдності — роз-брат.

Остап. Я вам гарант, чи не гарант?

Петро. Липовий гарант, а тут вже треба дубового, бо он Галина фальшує результати.

Галина. Тю! Я ж роблю як лучче!

Килина. А Іван Василині моргнув перед голосуванням.

Іван. Що не заборонене законом - те дозволене.

Василина. А хіба тут є ще кому підморгувати?

Остап. Іменем роду Запорожців виголошую результати на-родного волевиявлення. «За» — двоє, «проти» — двоє, не го-лосувало — двоє ...начить, правовий казус (чує потилицю).

Андрійчик. Діду! Як суб'єкт ініціативи подаю свій голос «за».

Одарка. От молодця! Ну весь в діда!

Остап. Іменем роду ... враховуючи нові обставини, ви-голошую наслідки референдуму! Індіка Кешу залишить до Різдва, а на храм зарубать двох гусаків!

Купа малих Запорожців. Ура! Два, то не один! Хай живе Кеша! Рішення референдуму — в життя! Буде аж два пупи! Слава демократії! І холодцю!

Мурка. Ня-я-ав!

Жучка. Гав - гав!

Виставка «3 Галаганівської колекції»

З нагоди 125-річчя Прилуцького краєзнавчого музею ім. В. Маслової та 200-річчя з дня народження Григорія Галагана 28 вересня у музеї відкрилася виставка «3 Галаганівської колекції». На ній портрети родини Галаганів із зібрання обласного художнього музею ім. Г. Галагана, а також фото, документи та унікальні предмети із зібрання Прилуцького музею.

На виставці представлено 9 творів як невідомих художників XIX ст. так і добре знайомі М. Потапова, В. Соколова, С. Землюкова.

Експонати є частиною знаменитої

Галаганівської колекції, яка була зібрана представниками відомого козацько-старшинського роду Галаганів протягом XVIII-XIX ст. З 1831 р. по 1919 р. колекція зберігалася у палаці в Сокиринцях. Згодом була передана до Прилуцького окружового музею, а у 1953 р. була вивезена звідси до музеїв Чернігова.

На відкритті виставки відбулася зустріч з кандидатом історичних наук, доцентом кафедри історії України Київського університету ім. Б. Грінченка Мариною Будзар, яка презентувала своє нове видання «На спомин Г. П. Галагана – почесного громадянина м. Прилуки».

Рід Галаганів тісно пов'язаний з Прилуками. На виставці представлені портрети прилуцьких полковників Гната Галагана, Григорія Гнатовича Галагана та Івана Григоровича Галагана. Не менш важлива постать для Прилуки і Григорія Павловича Галагана – почесного громадянина міста, предводителя дворянства, голови училищної ради Прилуцького повіту, одного із засновників чоловічої гімназії Прилуки.

Загалом же Галаганівська колекція — це кілька тисяч експонатів, що зберігаються в багатьох музеях України.

Несподівані думки

✓ Якщо твій шлях написаний крейдою на асфальті, куди ти підеш, коли випаде сніг?

✓ Самотність – всього лише 10 букв. 4 стіни і ти.

✓ Не в кожного янгола в очах відбивається небо.

✓ Кепсько – це коли крім kota навіть обійняти нікого, а ця скотина ще й виривається.

✓ За одну ніч не можна змінити життя, але можна змінити думки, які змінять твоє життя.

Було колись...

Генріх VIII був одним з найжорстокіших королів Англії, але одночасно одним з перших, хто зумів оцінити могутність знання. Одного разу радники запропонували королю скоротити кошти, які держава відпускала університетам. Генріх VIII відповів: «Панове, ми з вами помремо, а університети будуть керувати Англією. І набагато краще, ніж ми».

Грецький філософ Хрісіпп помер від сміху, спостерігаючи як його п'яний віслюк намагається їсти інжир.

Леонардо да Вінчі винайшов будильник, який тер сплячому ноги.

Куточок гумору

Що за життя! До 30-ти років доводиш, що ти вже доросла, а після 30-ти, що ти ще молода !!

☺ ☺ ☺

Найбільш шкідлива їжа - чай. До нього завжди знайдуться пряники, ковбаса і тістечка

☺ ☺ ☺

– Ти поділяєш мою думку, любий?

– Так, любя, поділяю. Першу частину відкидаю, з другою не згоден.

☺ ☺ ☺

– У Вас можна знати на два тижні щось зовсім близько до моря і недорого?

– Звичайно. Я Вам постелю в човні.

☺ ☺ ☺

– Подруго, ти бігаєш вранці для здоров'я?

– Так. По квартирі з криками: «Я проспала!»

Неймовірно, але факт...

Шнобелівська премія-2019: парад чудернацьких «відкриттів»

Щойно завершилося вручення Нобелівської премії — найпрестижнішої світової відзнаки в царині літератури і науки. Вона вручається вже понад століття. Але уже третє десятиліття вручається і жартівлива Шнобелівська премія. Нею нагороджує журнал «Аннали неімовірних досліджень».

Премією відзначаються люди, які роблять так звані «відкриття», що мають мало спільного зі справжньою наукою. Скоріше, це дивацтва винахідників, які бажають прославитися ось таким чином. Хоча деякі з цих винаходів доволі цікаві.

В Гарвардському університеті, США, у вересні пройшла 29-а церемонія вручення Шнобелівської премії.

В номінації «Біологія» перемогла міжнародна група дослідників з Сінгапуру, Китаю, Австралії, Польщі, США та Болгарії. Вони з'ясували, що намагнічені мертві таргани довше зберігають магнітні властивості, ніж живі.

Шнобелівську премію в номінації «Фізика» отримали двоє вчених з Тайваню

за дослідження про те, чому вомбати випорожнюються кубиками (вомбати - травоядні тварини, що зовні нагадують маленьких ведмедів або великих хом'яків, водяться в Австралії). Це друга премія вчених - першу вони отримали в 2015 році за дослідження тривалості сечовипускання ссавців.

Премією в номінації «Медицина» нагородили італійського вченого за дослідження, яке довело, що піца, приготована в саме Італії, знижує ризик смерті від раку органів травлення.

У номінації «Медична освіта» комітет відзначив роботу про те, як навчати студентів-медиків за допомогою звуків для тренування собак, наприклад цокання язиком.

Премію в номінації «Анатомія» вручили групі французьких дослідників за вивчення «температурної асиметрії мошонки у оголених і одягнених чоловіків». Вчені з'ясували, що у одягнених чоловіків ліве яєчко тепліше правого.

У номінації «Хімія» пе-

ремогу здобув японський вчений, який вважає, що п'ятирічна дитина щодня виділяє приблизно півлітра слини.

Лауреатом премії в номінації «Інженерія» став іранський вчений, який запатентував апарат для зміни підгузників.

Премія в номінації «Економіка» дісталася нідерландським вченим за дослідження про те, банкноти якої країни найкраще переносять хвороботворні бактерії, — перемогла Румунія.

Лауреатами «Премії миру» стали вчені з Великобританії і Сінгапуру, які спробували виміряти задоволення від почісування місця, яке свербить.

У номінації «Психологія» відзначили німецького вченого, який досліджував зв'язок між вставленою в рот ручкою і рівнем щастя.

Лауреатам вручили дипломи, а також премії — по 10 трильйонів доларів Зім-бабве часів велетенської інфляції в країні, що дорівнює 0,4 долара США. Переможців нагороджують справжні нобелівські лауреати.

Чи знаєте ви, що?..

Ризик заразитися застудою при поцілунку у 8 тисяч разів менший, ніж якщо людина поруч з вами кашляла або чхала: більшість вірусів потрапляють в організм через ніс, ранки на тілі і навіть слизовою очей

Жінка в спідниці привертає увагу чолові-

ків на 25% більше, ніж в штанах.

718 градусів за Цельсієм. Це температура планети, обчислена вченими на підставі цитат з Біблії.

На поверхні звичайного офісного столу кількість бактерій в 400 разів більша, ніж на сидінні унітазу.

Рекорди з Книги Гіннеса

Що можна встигнути за одну хвилину?

Мараві Ібрагім з Австралії вдалося прокрутити 160 обручів навколо себе 3 рази.

Ірландець Шон Міурей легко розстібає 91 ліфчик за одну хвилину однією рукою. Такий собі Дон Жуан наших часів.

Ще один рекорд на час встановив американець Кевін Шеллі: за хвилину розбив головою 46 кришок для унітазу.

Жартома і всерйоз

Правила ремонту

☐ В будь-якій незрозумілій ситуації — вмикай перфоратор.

☐ Якщо ви маєте сумніви щодо ваших почуттів, не заводьте дітей до ремонту.

☐ Глобалізація — коли український майстер китайськими інструментами робить євро-ремонт за американські долари.

☐ Пам'ятай, що є отвори, в які не треба

задувати монтажну піну.

☐ В біблейські часи люди жили так довго, що могли закінчити ремонт.

☐ Перед початком будь-якого ремонту вивчи матюки.

☐ Економ на всьому, бо все одно доведеться переробляти.

☐ Роби ремонт цілодобово і без вихідних — це найкоротший шлях до знайомства з сусідами.

Школа української мови

Неправильно	Правильно
Іменно це	Саме це, якраз це
Інша сторона медалі	Зворотний бік медалі
Іншими словами	Інакше кажучи
Існуюча криза	Теперішня криза
Існуючі закони	Чинні закони
Іти по вулиці	Іти вулицею

У світі цікавого

☉ У Японії для незадоволених рекламою телеглядачів придумали спеціальну «розумну машину». Вона автоматично вмикає телевизор на час трансляції реклами, і так само автоматично вмикає його після закінчення рекламної паузи.

☉ Найтонші волосини, що покривають хвіст щура використовуються в офтальмології при операціях на очах

☉ Похибка атомного годинника становить 1 секунду за 6 млн років.

☉ В Індії астрологія офіційно вважається наукою.

Корисні поради

Не залишайте розливу води на лінолеумі надовго, бо він швидко зіпсується.

Для миття лінолеуму не варто застосовувати гарячу воду, а також соду і нашатирний спирт. Оптимальний варіант — тепла вода і господарське мило.

Двічі на рік лінолеум варто покривати льоновою олією, яку наносять вовняною ганчіркою. Через добу його легко буде натерти до блиску.

Ще можна кожні 3 місяці натирати лінолеум олією, а потім протирати м'якою ганчіркою.

Найкращі книги — в культурно-мистецькому центрі «Інтермеццо»

Художня література — світова і українська класика, сучасна проза і поезія, історія, краєзнавство, дитяча книга, довідкова література.

Чернігів, вул. Шевченка, 9.

Чернігівський культурно-мистецький центр «Інтермеццо»

14000, м. Чернігів, вул. Шевченка, 9, тел. (063) 236-18-03 <http://intermezzo.org.ua> e-mail:kmc.intermezzo@gmail.com ICQ: 605-110-856

Послуги: в продажу книги, музика, мистецтво, сувеніри, канцтовари, а також туризм, екскурсії, проведення презентацій, прес-конференцій, творчі зустрічі, кава, зручності.

Чернігівська міська організація Суспільної служби України

Види послуг: соціальний патронаж, видавнича діяльність, сприяння вихованню дітей, відродженню духовних і національних традицій. Вул. Шевченка, 9. Тел. (063) 236-18-03.

Вас зацікавила наша газета, її публікації?

Тоді Ви можете допомогти в її виданні, внісши будь-яку благодійну суму на рахунок «Світ-інфо». Цим Ви підтримуєте видання незалежної української преси.

Кошти на видання можна вносити на банківський рахунок газети: ФОП Антоненко П.Я., ЄДРПОУ/ДРФО 1770703038, Чернігівське РУ ПАТ КБ «Приватбанк», МФО 353586, № 26001051412408